

Educație pentru sănătate

Organizația Mondială a Sănătății postulează: "Unul dintre drepturile fundamentale ale ființei umane este acela de a dispune de cea mai bună stare de sănătate pe care este capabilă să o atingă."

De aceea, școala este chemată să creeze atitudini și obiceiuri, care, în timp vor modela reflexe de sănătate și reflexe intelectuale în ceea ce privește pericolele potențiale asupra sănătății.

Educația pentru sănătate în școală reprezintă o principală cale de promovare a cunoștințelor corecte privind sănătatea și totodată de formare a unor atitudini și deprinderi indispensabile unui comportament responsabil și sănătos.

Un copil sănătos are un organism ce funcționează optim din punct de vedere fiziologic, mintal, emoțional, social și spiritual, va avea o imagine pozitivă despre sine, va avea abilități de a lua decizii responsabile, comu-

nicând și relaționând cu alte persoane, își va controla stresul, dar va ști și să prevină accidente și comportamentele cu risc pentru sănătatea lui și a mediului.

Școala trebuie, deci, să promoveze starea de sănătate, astfel încât copiii să fie soluții la problemele de sănătate, nu probleme de sănătate, să-i angajăm și să-i mobilizăm în conștientizarea stării de sănătate, nu să ne rugăm pentru ei, atunci când se îmbolnăvesc.

Tocmai de aceea și în România a fost lansat Programul Național "Educația pentru Sănătate în Școala Românească". Acest Program pornește de la premisa că din partea unor copii sănătoși se poate aștepta un randament școlar optim, iar mai târziu o inserție profesională și socială.

Educație pentru sănătate înseamnă că, atât la nivelul individului, cât și al grupului familial până la societate, să modificăm comportamente, obiceiuri și tradiții, făcându-le favorabile societății.

Dar acestea implică un demers educativ laborios, care

trebuie însă demarat, întrucât investițiile în acest domeniu sunt rentabile, deoarece sunt incomparabil mai utile și mai reduse decât cheltuielile efectuate în scopuri terapeutice.

"Cunoaște-te pe tine însuși" spunea Socrate, marele filozof grec. A ne cunoaște mai bine înseamnă a ști cum să ne îngrijim, să prevenim bolile, să ne facem viața mai bună.

În spiritul reformei școlare, am realizat o evaluare temeinică a stării de sănătate a elevilor mei, constatând următoarele neajunsuri:

□ Mulți elevi au o rezistență scăzută la efort intelectual.

□ Nu au deprinderi temeinice de întărire a sănătății prin mișcare și sport.

□ Sunt condiții de viață precare pentru mulți copii: alimentație deficitară, condiții de locuit sărăcăcioase și neigienice.

□ Familia nu reprezintă un model în organizarea vieții copiilor pentru întărirea sănătății: regim zilnic dezordonat, conflicte familiale, consum de alcool și tutun.

□ Școala pune accent pe

dezvoltarea intelectuală și neglijează dezvoltarea fizică armonioasă: înlocuirea orelor din aria curriculară educație fizică cu altele din ariile curriculare limbă și comunicare ori matematică și științe.

Pornind de la aceste constatări am proiectat un program de educație a elevilor pentru păstrarea și întărirea sănătății. Acesta se referă la organizarea activităților școlare în scopul respectării ritmului biologic și a unor condiții igienice de viață: orar școlar cu respectarea curbei de efort a copiilor, control igienic zilnic, petrecerea activă a recreațiilor școlare, desfășurarea metodică și preponderent în aer liber a orelor de educație fizică. Totodată, am desfășurat cu elevii multiple, atractive și utile activități de petrecere a timpului liber: vizite, drumeții, excursii, serbări școlare, concursuri sportive. În același timp, i-am încurajat pe mulți elevi să participe la activități sportive desfășurate în săli de sport, îndrumați de profesori de specialitate.

Pentru realizarea obiectivelor de păstrare a sănătății, am valorificat posibilitățile date de disciplinele opționale. Astfel, cu elevii mei am desfășurat opționale care mi-au permis să realizez sarcini importante privind pregătirea pentru apărarea sănătății, precum: Educație rutieră, Educație preventivă, Natura - prietena mea. În anul școlar 2002-2003, am proiectat și desfășurat, cu elevii din clasa a IV-a, disciplina opțională Educație pentru sănătate, dorind să-i învăț pe elevii mei să-și cunoască bine corpul, funcțiile sale și modul de îngrijire.

(continuare în numărul viitor)

PE ONOAREA MEA DE PROFESOR!

(urmăre din pag. 1)

Atenție, într-un viitor apropiat se va anunța și cuantumul unei taxe similare pentru susținerea examenului de capacitate de către cei care l-au picat de cel puțin două ori. În privința numărului de supraveghetori la proba scrisă (trei supraveghetori în fiecare sală de examen), singura noutate este că profesorii respectivi trebuie să-și scrie numele în colțul de siguranță al lucrării. Specialiștii din domeniu susțin că "noutățile nu vor crea dificultăți candidaților" la examenul național de bacalaureat. Uf! Iar a venit bacalaureatul!

Ultima capacitate....

(urmăre din pag. 1)

În aceeași localitate și în acest fel s-a înlăturat orice suspiciune.

Obiectivitatea notării și exigența manifestată de profesorii supraveghetori au fost elemente care au fost luate în calcul cu maximă seriozitate de cei care au dirijat examenul. Ca de fiecare dată orice examen împarte candidații în învingători și învinși. Nu toată lumea a fost mulțumită. Chiar și cei care au luat note mari de 8 și 9 s-au simțit "jigniți" și au făcut contestații. Cum să numim acest lucru? Aroganță sau cerșit?! Un elev - cu note mai modeste - mi-a mărturisit: "de acum vara va fi frumoasă". Bine că am luat "capacitatea".

"Capacitatea" și-a trăit cântecul de lebedă. După o scurtă și agitată biografie în variantă reformată - am trăit un final inedit. La căderea cortinei, examenul s-a prezentat într-o formă atenuată. Ieșirea din scenă atestă condiția lui de experiment. Cei care gândesc reforma au ajuns la concluzia că în noua variantă a schimbării - examenul de capacitate a devenit inutil. Așteptăm o formulă nouă - reformatoare - care să retușeze întregul edificiu. Experimentul trebuie depășit - pentru că nouă - profesorii și elevilor - ne rămân doar emoțiile.

ARTE & MESERII ▲ ARTE & MESERII ▲ ARTE & MESERII ▲ ARTE & MESERII

ARTA DE A FI MANAGER

(urmăre din pag. 1)

mă voi strădui să fiu, ca și foștii mei dascăli, mereu aproape de copii, de nedumeririle și necazurile lor, într-o lume care găsește tot mai greu răspunsuri la întrebările vitale ale existenței.

În condițiile relansării școlii românești, am convingerea că omul de la catedră, prin tot ceea ce face, își câștigă un loc durabil în societate, nu pășește anonim prin colbul vremii, fără a lăsa urme, ci arde ca o torță ce nu se mistuie, risipind întenericul din jur și luminând calea celorlalți.

După zece ani petrecuți la catedră, în Consiliul Profesorial mi s-a propus să conduc activitatea desfășurată în Școala 5, ca director adjunct. Am primit cu surprindere această propunere, mai ales că trebuia să-i reprezint pe foștii mei profesori. Unii dintre aceștia mi-au arătat încredere, alții m-au privit cu scepticism, invocând faptul că sunt prea tânără și problemele ivite în școală mă vor depăși.

Am acceptat această funcție puțin cu teamă, dar știam că mă voi descurca. Trebuia să-mi demonstrez mie însămi, precum și celorlalți, că pot să fiu director în această perioadă de schimbări în învățământ. Am început să mă perfecționez și să învăț din

experiența altora, pentru a răspunde la întrebarea: sunt un manager capabil să introduc schimbarea?

Actul managerial presupune, în etapa actuală, exigențe noi privind capacitatea de instruire și autoinstruire, formarea unor noi calități psihosociale necesare pentru un management flexibil și eficient, însușirea unui limbaj nou al comunicării interpersonale bazat pe cooperare, respect și nu pe minciună, intrigă, ipocrizie și ranchiună.

Managerul performant trebuie să dobândească capacități și abilități de comunicare sinceră cu colegii, nu prin intermediari, nu cu parul și cu pumnul și nici cu calomnia și bârfa ordinară sau cu încercarea, sortită eșecului, de

a-ți crea o altă imagine decât cea pe care ai avut-o ca profesor, manipulând cu josnicie și perfidie oamenii, în speranța iluzorie a izolării și marginalizării celor care au cu adevărat valoare și coloană vertebrală.

Ca manager doresc o schimbare când știu clar ceea ce vreau să obțin și sunt capabil să-mi transpun ideile în practică, până la final. Nu mă preocupă prioritar respectarea tradiției, ci am un respect deosebit pentru ceea ce reprezintă experiența pozitivă. Pot analiza propunerea mea de schimbare și din punctele de vedere ale celorlalți, cu alte poziții. Când propun un plan, analizez atent mijloacele care îmi stau la dispoziție, în raport cu soluțiile care

se cer promovate. Nu mă descurajez dacă mi se opune rezistență nefondată. Știu și pot să valorific toate circumstanțele care permit introducerea schimbărilor. Consider că trebuie să explic cu claritate necesitatea și mecanismele schimbărilor, atât factorilor de decizie, cât și celor care mă vor ajuta să le aplic. Știu să-mi implic personalul în conducerea schimbării și să îi asigur securitatea. Nu-mi propun schimbări simultane. Aștept asimilarea uneia înainte de a trece la ceva nou. Am capacitatea de a prezenta schimbarea ca pe o decizie rațională, argumentând necesitatea. Atunci când este posibil, fac ca schimbarea să aibă caracter recompensatoriu pentru oameni. Cercetez toate informațiile legate de soluțiile posibile înainte de a mă decide pentru una dintre acestea. (continuare în nr. viitor)

Preuniversitaria 2003, la final

Concursul Preuniversitaria 2003, ce a ținut cu suflul la gură toată suflarea școlărească din municipiul Piatra Neamț, și-a desemnat câștigătorii. Emoțiile, patimile și verva s-au stins. Ecurile au rămas și despre ele vrem să discutăm.

Lansat ca o lăudabilă inițiativă de către Primaria Piatra Neamț, de către primarul Ion Rotaru și ISJ, în organizarea căruia s-a aflat, în cele 2 luni de existență, concursul a atras ca un magnet interesul și preocupările elevilor și ale cadrelor din școlile municipiului.

Recompensele generoase au făcut ca fiecare participant să se bucure de faptul că a putut să-și reprezinte școala, căci atât învingătorii cât și învinsii nu au plecat cu mâinile goale; aceasta pe lângă satisfacția morală de a fi participant la un concurs nou, dinamic, atractiv. Desigur, o bilă albă o merită cu prisosință Colegiul Tehnic Forestier, gazda ediției 2003, pentru asigurarea logisticii

necesare desfășurării în bune condiții și pentru pavoazare. Ecurile îl plasează deja în tradiție, căci nu puțini sunt cei care se interesează deja de ediția viitoare.

O analiză pertinentă a metodologiei de organizare și desfășurare a concursului evidențiază însă câteva minusuri ale acestei activități de pionerat în cadrul PAEE și anume:

-perioada de timp în care a fost plasat (martie-mai), după trei luni de participări intense la diferitele faze ale concursurilor școlare pe obiecte (școală, localitate, județ), când elevii și profesorii au fost solicitați masiv, întâi la pregătire și apoi la desfășurarea concursurilor,

dar și în preajma vacanței de primăvară și a sărbătorilor pascale, fapt ce a determinat scăderea interesului.

-bibliografia indicată pentru a fi parcursă, densă,

greoaie și nedigerabilă-dată într-un interval de timp prea scurt și nediferențiată după gradul de percepție a grupurilor țintă de elevi, în conformitate cu organizarea pe cicluri de învățământ.

Mapa de prezentare a documentelor și realizărilor primăriei municipiului Piatra Neamț este greu accesibilă ca informație și pentru un adult, darmită pentru un copil din cls. V-VIII din a cărui sferă de preocupări lipsesc cu totul acestea.

Dificultăți de asimilare a acestor cifre, procente, rapoarte s-a adăugat și tendința de politizare a evenimentului, fapt de neadmis.

De asemenea, monografia municipiului Piatra Neamț, întocmită de ing. Nicolae HOMOC și Paul DAMIAN, scrisă într-un limbaj tehnicist, se cere a fi înlocuită cu scrierile școlare ale profesorului Marcel Drăgotescu.

În condițiile în care aria de cuprindere s-ar extinde la nivelul județului și ar intra în

custodia prefecturii Neamț, s-ar putea folosi ca bibliografie cunoașterea acestui ținut cum ar fi:

-LEGENDE pentru cls I-IV și vom avea la îndemâna celor mici: Legenda Babei Dochiei, Legenda Pietrei Teiului, Legenda Bistriței, Legenda lui Iosif, care a întemeiat sihăstria "bese-ricanilor", Legenda lui Danil Sihastrul, Legenda Pietrei Corbului, Legendele Ceahlăului, ale Cetății Neamțului, ale Bistriței în folclorul nou.

-SITURI LITERARE din județul Neamț, adică acele locuri ce și-au sporit nemurirea prin includerea lor în pagini scrise de diferiți autori cunoscuți de către elevii claselor V-VIII din operele studiate la clasă, sau din lectură suplimentară:

- Calistrat Hogas- "În munții Neamțului", "Pe poteci de munte";

- Jules Vernes- "Castelul din Carpați";

- Alexandre Dumas tatăl- "Strigoiul Carpaților";

- Mihai Eminescu- "Strigoii"; În toate este vorba despre Palatul Cnejiilor de la Hangu.

- Dimitrie Cantemir- "Descriptio Moldaviae";

- Ion Creangă- "Amintiri din copilărie";

- Mihai Eminescu- "Călin (De treci codrii de aramă...)";

- George Coșbuc- "Cetatea Neamțului";

- Costache Negri- "Sobieski și românii";

- Dimitrie Bolintineanu- "Muma lui Ștefan cel Mare";

- Mihail Sadoveanu- "Hanu Ancuței", "Baltagul" cu itinerariul Victoriei Lipan de la Piatra la Dorna.

Și chiar I.L.Caragiale cu "O scrisoare pierdută", a cărei acțiune se petrece în 1883, într-un orașel de munte, exact în vremea în care autorul funcționa ca revizor școlar pe județul Neamț.

Pentru liceu, bibliografia s-ar putea extinde la imagini nemțene reprezentate în alte arte, cum ar fi: grafica și pictura lui Hălăuceanu, a lui Dumitru Bezem, a lui Victor Brauner, sau apelându-se la Dicționarul oamenilor de seamă din județul Neamț al profesorului Constantin Prangati s-ar evidenția con-

Alexandru Zirra; -literatură- Cezar Petrescu, Otilia Cazimir; -arta cinematografică- Jean Mihai.

Locuri cu încărcătură simbolică Războieni, a cărui biserică mausoleu e unică în țară. Ea se sprijină pe un metru fundație, dar nu de țărână ci "de os dureros cândva și martir", cum scria Ana Blandiana.

În fine, perioada optimă de desfășurare, ar fi fără îndoială octombrie-noiembrie, din rațiuni de ritm biologic și calendar școlar.

tribuția oamenilor de seamă în diverse domenii de activitate cum ar fi:

-medicina naturistă: fam.

Vorel;

-filosofie Vasile Conta;

-științele naturii-savantul entmolog Aristide Caradgea;

-critica literară-G.

Ibrăileanu (chiar romanul său "Adela" -plasat ca spațiu la Bălțătești);

- muzica: Sergiu

Celibidache, Mihail Jora,

Toate cele consemnate aici se vor constitui câteva sugestii, care să pună în valoare, în contexte noi prin teoria transferului, achizițiile intelectuale ale elevilor dobândite prin studiul la clasă- fără a le împovăra bugetul de timp cu solicitări suplimentare.

Prof. Viorica ZAIT
Școala Nr. 26,
Piatra-Neamț

Rubrică coordonată de
Niculina Niță

ARTE & MESERII ▲ ARTE & MESERII ▲ ARTE & MESERII ▲ ARTE & MESERII

Școala "Grigore Ghica-Vodă" din Târgu Neamț - 150 de ani de existență luminoasă -

După studii făcute în Germania, Grigore Alexandru Ghica devine, în 1849, domn al Moldovei, numit de către Rusia și Turcia, în urma Convenției de la Balta-Liman, din același an.

Nutrit la izvoarele civilizației apusene, domnitorul a susținut și dezvoltarea învățământului românesc, convins fiind că numai școala poate să salveze o națiune de la întuneric.

După ce, în 1851, domnul Moldovei a semnat Legea potrivit căreia se declară instrucțiunea publică (...) graniță pentru toți locuitorii țării, iar limba română ca "limbă" în care se va învăța fără deose-

bire, la 1 iunie 1853, Vodă însuși vine la Târgu Neamț să asiste la sfințirea Școlii Domnești și a paracisului spitalului, rostind, între altele, după consemnările lui Ion Creangă, și cuvintele: "Iată copii școala și sfânta biserică, izvoarele mângâierii și ale fericirii sufletești; folosiți-vă de ele și vă luminați, și pre Domnul lăudați!"

După 150 de ani, în zi de duminică, la 1 iunie 2003, foști și actuali dascăli, elevi, părinți și cetățeni ai urbei, oficialități locale și județene, și-au făcut răgaz să participe la o emoționantă întrunire. Prezența unor oameni de seamă ai țării (mitropolitul Daniel și Ministrul Învățământului și Cercetării, Ecaterina Andronescu), a constituit un indiciu al imensului prestigiu pe care Școala

"Grigore Ghica- Vodă" (câtva timp, Nr. 2) l-a dobândit în cele cincisprezece decenii de existență.

Calea pe care a pornit, în urmă cu un veac și jumătate, n-a fost deloc ușoară, dar a rămas neconținut o instituție de educație și cultură puternică, un spațiu moral. A știut cum să-i facă pe elevii atâtor generații să învețe serios nu doar limba și literatura națională, istoria și geografia patriei, limbile clasice și moderne, matematica, fizica, chimia și biologia, dar să deosebească și binele de rău, adevărul de minciună, iubirea de ură, toleranța de brutalitate, frumosul de grotesc, generozitatea de egoism, prietenia de vrăjmășie, admirația de minciună, smerenia de aroganță, rodnicia muncii

stăruitoare de primejdiile trândăviei, lăncezelii și osificării.

În toate momentele existenței sale primordiale, școala nu și-a dezmințit menirea: aceea de a modela cu mîgală, cu osteneală, cu pricepere, cu sacrificii, necondiționat, indiferent de vitregiile și ale regimurilor politice, conștiințe și oameni ai cetății.

Vocile puternice ale unor învățători și profesori de mare prestigiu (Isaia Teodorescu, cunoscut ca Popa Duhu, George Cosmovici, P.C. Stan, Gheorghe Rafael, Vasile Onofrei, Săvel Apetroae, Vasile Ștefan, Valentina Dobre, Ermina Doboreanu, Gică Olaşutean, Vasile Cojocaru și atâția alții) nu au scăpat memoriei colective, pentru că au trudit, au vibrat ascuțit și neîncetat pentru IDEEA DE ȘCOALĂ.

Cu ani în urmă, ca inspector școlar, mi-am apropiat sufletește școala, pentru harul sincerității și comunicării, pentru hărnicia fără răgaz, pentru inteligența superioară și productivă a dascălilor și învățăceilor de acolo.

Luându-și treburile în serios, Școala "Grigore Ghica -Vodă" s-a înscris pe o traiectorie mereu ascendentă, într-o competiție onorantă și asumată, cu valorile învățământului din întregul spațiu românesc.

Școala care i-a învățat carte, între alții, pe Ion Creangă și Vasile Conta, pe Alexandru Lambrior și patriarhul Nicodim, nu poate să fie decât un miracol.

Profesor Gheorghe TIGĂU

FOLCLORUL COPIILOR, O IMPORTANTĂ SURSĂ EDUCAȚIONALĂ

(urmare din numărul trecut)

Sosirea cucului, care aduce cu el anotimpul călduros, produce bucurie, iar plecarea acestuia întristează: "Cu-cu! Cu-cu! / Cucu a cântat./ Iar noi ne-am desfătat. / Cu-cu! Cu-cu! / Cu-cu a zburat, / Iar noi ne-am întristat..."

Numele unor animale sunt folosite în numărători, iar textul ca și cel care urmează constituie un bun prilej de a argumenta rima din poezie:

"O oaie / Pe ploaie, / Un câine / După pâine, / Un pisic / Duce un șoric; / Trei găște/ Prind muște, / Trei porci / Beau ceai de tei. / Iar noi ne-am întristat..."

Alte animale constituie exemple de hărnicie și de seriozitate pentru copii, iar unele texte despre aceste vietăți le-am folosit în lecțiile de educație civică. Iată cum își închipuie copiii că se gospodăresc unele animale:

"Pițigușul taie lemne, / Pupăza le cără-n casă; / Bună ziua, jupâneasă! / Rața / Mătură casa, / Rățoiul / Duce gunoiul, / Două cioară / Duc la moară, / Doi cioroi / Aduc 'napoi, / Două rațe / Spală mațe."

Alte versuri despre animale pot fi folosite în lecțiile de limba română cu școlarii mici, pentru realizarea unor exerciții lexicale și de pronunțare a unor sunete:

"Mâța zice: miau, miau, miau! / Unde-i brânza ca s-o iau! / Căinele zice: ham! ham! ham! / Aș mânca un os dar n-am! / Vaca zice: mu! mu! mu! / Vițelul vine-acu! / Calul face: i-ha-ha! / Bună-i prin livezi iarba!"

Un capitol important al cântecelor și jocurilor de copii este cel destinat elementelor meteorologice și cosmice. Prin intermediul acestora copiii evocă sau descriu așteptări (soare, lună), fenomene ale naturii (ploaie, ceață, curcubeu etc.), anotimpuri. Despre soare, care uneori apare ca un prieten vechi al copiilor, cu puteri nemăsurate, aceștia știu multe poezii. Dacă în unele dintre acestea soarele este rugat să alunge iarna și să aducă păsările călătoare și căldura, în altele este amenințat să iasă din nori:

"Soare, Soare, frățioare, / Hai dă drumul la izvoare, / Scoate apa din țărână, / Spune păsării să vină!" sau "Ieși, Soare, din 'chisoare / Că te tai / Cu un mai, / Cu un pai, / Cu sabia lui Mihai!"

În alte cântece soarele este invocat să răsară, pentru ca pământul să dea rod pentru cei săraci. Astfel se cultivă, indirect, compasiunea și solidaritatea cu cei care nu au cele suficiente traiului: "Mori, mori, Muma Ploii, / Să răsară Soarele / Pe toate răzoarele, / Să se coacă grânele, / Ca să coacem prescurele / Și să dăm la sărăcele; / Ca să coacem colăcei / Și să dăm la sărăcei."

În unele poezii copiii învață despre interdependența dintre elementele cosmosului. Astfel, ploaia prelungită sau cea însoțită de furtună este speriată și alungată de copii tot cu ajutorul soarelui, care acum este mândru și puternic:

"Treci ploaie, călătoare, / Că te-ajunge mândrul Soare, / Că te-ajunge Soarele, / Și-ți taie picioarele, / C-un mai, / C-un pai, / Cu căciula lui Mihai, / Cu trei fire de mălai, / Cu sabia lui Mihai."

Versurile de inspirație patriotică evocă simțirea copiilor față de momente din viața înaintașilor, față de fapte

istorice povestite auzite de la părinții ori bunicii lor. În unele texte se exprimă priceperea copiilor de pronunțarea limbii române, așa cum se întâmpla pe timpul lui Tudor Vladimirescu spre a deosebi dacă o anumită persoană, care da ocazie de bănuială, este român sau vreun străin

vrăjmaș: Retevei de tei / Pe miriște de mei.

În alte versuri se exprimă întâmplări din vremi de mult apuse și care s-au povestit din om în om: Arde Podul Mogoșoaiei / Și castelul Morozaiei / Las' să ardă că nu-mi pasă / Că lanțu nu-i acasă / Și s-a dus la

vânătoare / Să vâneze căprioare / Căprioare n-a vânat / Și pe el s-a împușcat.

"Frământările" de limbă sunt texte simple sau mai complicate, care prezintă unele dificultăți de pronunțare. Acestea mai sunt cunoscute și sub numele de "frământături", "frânturi", "încurcături", "încălceli" ori "scrântituri" de limbă. "Frământările" de limbă sunt creații realizate prin combinări inedite sau hazlii de cuvinte, care creează dificultăți de pronunțare. În activitățile în completarea lecțiilor de limbă și literatură, precum și în activitățile extracurriculare am folosit exerciții de felul:

a) forme din familia unui cuvânt: "Papucarul papucărește papucii papucăresei, că ea nu-și poate papucări singură papucii ei";

b) cuvinte din familii diferite, care se aseamănă prin sonoritate: "Capra calcă piatra. Piatra-n patru crapă";

c) cuvinte obișnuite cărora li s-au adăugat sunete noi, cu efect sonor deosebit: "Stea, stea/Logostea...";

d) texte scurte în care, mai întâi cuvintele sunt puse în ordine normală, iar apoi sunt așezate invers: "ăst mînz mic, mic mînz fuse"; "ăst fân ud, ud fân fu".

Valențe formative ale "frământărilor" de limbă:

* solicită atenția voluntară a elevilor;

* exersează vorbirea corectă și clară a elevilor;

Inv. Iuliana Antoneta

CRUȘTIU

Școala Tarcău, Județul Neamț
(continuare în nr. viitor)

CUM VINE POFTA DE CITIT

Contactul cu textul literar nu poate și nu trebuie să fie rupt de experiența și cunoștințele elevilor. Prin analogii, comparații, cunoașterea realizată prin lectură conduce spre judecăți, emoții, generalizări. Astfel, frumusețile inestimabile ale unor peisaje, cum ar fi cele din "Dumbrava minunată" de M. Sadoveanu, "Pe drumuri de munte" de C. Hogas, "Drumul Oltului" de Geo Bogza ar rămâne ca niște simple spectacole, solicitând doar cristalinul vederii și încremenind ca niște decupaje dintr-un peisaj.

Fiecare poezie, fiecare povestire este un concentrat de emoții, de trăiri, de gânduri, de apeluri, de avertismente în care trebuie să ne confundăm, să le primim în suflet.

Lumea sufletească a copilului nu este pustie. Ea se umple, se populează cu personaje, cu imagini, cu impresii, trăiri, cu idei, idealuri, convingeri. Este datorită învățătorului să-l ajute "să-și populeze regatul spiritual unic cu minunatele isodiri ale creației umane" să semene în el semințele unei idei superioare din care vor răsădi mai târziu convingeri, concepții, principii.

În desfășurarea procesului de învățământ, la ciclul primar am creat elevilor un cadru cât mai variat, pentru stimularea interesu-

lui pentru lectură. Acesta a fost realizat în clasă, prin orele de citire, literatură pentru copii (opțional), compunere, fie în afara orelor prin intermediul bibliotecii, excursiilor și vizitelor, cercurilor literare.

Biblioteca, "laboratorul muncii cu cartea", ar trebui să-l însoțească pe elev, apoi pe omul matur în desăvârșirea pregătirii și a recreerii.

Vizitarea bibliotecii am făcut-o din primul an de școală. Prin activitatea de relaționare elev-bibliotecară și elev-învățătoare au reușit să cunoască cum se pot înscrie, cum pot împrumuta cărți, cum le pot păstra. Au fost inițiate în citirea unor cărți pentru copii (frumos colorate și așezate în rafturi) li s-a prezentat o fișă model și au fost ajutați la întocmirea fișei personale.

Finalizarea activității s-a realizat prin ascultarea înregistrată pe bandă a unor momente atractive din "Capra cu trei iezi" și "Punguta cu doi bani", texte ce urmau să fie studiate la abecedar.

O altă formă de activitate desfășurată în școală cu elevii care manifestă înclinații și aptitudini pentru obiectul limba română, în special pentru lectură, a constituit-o cercurile literare. Prin acestea elevii și-au consolidat cunoștințele asimilate, și-au dezvoltat tehnici de învățare creativă și de cercetare.

Vasile MARIA, Școala Nr.28, Piatra-Neamț

Rubrică coordonată de Dan AGRIGOROE

ARTE & MESERII ▲ ARTE & MESERII ▲ ARTE & MESERII ▲ ARTE & MESERII

Revista presei literare

MOTRIUC: "CEL MAI NEÎNCĂPĂTOR ROL A FOST ROLUL DE OM"

"Ardealul literar și artistic", revistă ce apare la Deva sub direcția poetului Valeriu Bârgău, publică în ultimul număr (ajuns la noi) un interesant interviu cu actorul Eugen Cristian Motriuc, cunoscut publicului nemțean. Întrebat ce rol i s-a părut a fi mai neîncăpător pentru el, Motriuc răspunde:

"Rolul de OM - cu coloană vertebrală, nedispus la compromisuri, cinstit cu el și cu ceilalți, fără duplicități, neîregistrat în politică". Actorul își exprimă stupoarea că "a trebuit să moară la revoluție tineri frumoși și curați, ca Dinu Săraru să ajungă

directorul Teatrului Național, în care nici Ceaușescu nu l-ar fi cocoloțat acolo unde se află". Revista mai publică, printre altele, un frumos grupaj de versuri, în memoriam, semnat de poetul Dan David, și el o cunoștință veche a cititorilor nemțeni. O revistă foarte consistentă, făcută cu profesionalism, dar care, din păcate, ajunge la Piatra Neamț cu intermitențe.

CRITICI TINERI, FĂRĂ MENAJAMENTE ȘI OCULISURI

În România literară nr. 23/2003, tânărul critic literar Marius Chivu, recenzând ultimele cărți ale poetilor din Generația '80, Traian T. Coșovei și Paul Vinicius, sesizează un fenomen ceva mai general prin care trec scriitorii acestei generații ajunse la maturitate: lipsa de inspirație și o anumită autopastășire la care recur-

ei în ultimele lor volume. Lui Paul Vinicius, un poet adulat la început de critica literară, îi reproșează că "mizează pe jocuri și asociații facile de limbaj, care te lasă complet rece. Se ghicește de prea multe ori efortul de a epata și de a surprinde artificial, cam după rețetă", poetul devenind "un minor, pe alocuri agreabil". La Traian T. Coșovei "discursul poetic s-a diluat, pierzându-și pe parcurs toate atributele. Dacă pînă acum citisem cel mult un Coșovei second-hand, tot mai subțire, noul registru, auster, criptic-existențialist, mult mai grav, nu mai are strălucirea imaginilor, a analogiilor, talentului asociativ". Se pare că tânărul critic nu este foarte departe de adevăr. Cu atât mai de apreciat e faptul că o și spune, direct, fără menajamente, cum puțin colegii de-ai lui o fac. În același număr, pagini inedite din jurnalul regretatului poet Cristian Popescu.

MULT ZGOMOT PENTRU FLORAȚIU

Observatorul cultural nr. 173 propune, printr-un articol semnat de Ion Bogdan Lefter, directorul lui, un "caz" umflat cu pompa de rigoare: Florațiu. N-ați auzit de el? Nici noi. E vorba de prozatorul Anton-Sebastian Florațiu. Acest Florațiu a publicat o carte în 1996, "Nopti triunghiulare", care a fost premiată de ASPRO (pentru cine nu cunoaște, ASPRO este o asociație de scriitori, în majoritate tineri și valoroși, care funcționează în paralel cu Uniunea Scriitorilor). Anton Sebastian Florațiu a trimis un fragment de proză poetului Marian Drăghici, "lunetistul" de la Ziuă literară. Lunetistul a citit-o și n-a publicat-o pentru că unul din eroii prozei era regretata poetă Madi Marin, văzută de autor în ipostaze deloc măgulitoare pentru ea, text ce

ar fi întinat imaginea poetei curînd dispărute (și bine a făcut). Supărat că, în calitatea sa de membru ASPRO și premiant pe deasupra, este marginalizat, iar Ziuă literară nu-i publică nici dreptul la replică (replică la un răspuns de la poșta redacției?), Florațiu se hotărăște să depună carnetul de membru ASPRO și diploma de premiant. Ion Bogdan Lefter, în buna sa intenție de a clarifica lucrurile, face un caz Florațiu (cu ghilimelele de rigoare) și publică replica acestuia, "Scrisoare de la Dumbrăveni". Iar textul cu pricina spune mai mult decît ar vrea autorul lui, Florațiu.

"SCRITORUL TREBUIE SĂ-ȘI RESPECTE PROPRIA CONDITIE"

Poetul Adrian Alui Gheorghe acordă în ultimul număr (5/2003) al

revistei Ateneu un interviu altui poet, Sergiu Adam, directorul onorific al revistei băcăuane. Între alte adevăruri pe care le spune, Adrian Alui Gheorghe zice într-unul dintre răspunsurile la întrebări, și zice bine: "Dacă nu-ți sacrifici tinerețea pentru poezie, restul nu mai contează. Fără concupiscenta tinereții, poezia n-are culoare, miros și viață. Mi-e groază de cei care înții își aranjează lucrurile terestre, își organizează viața, își pun la cale starea materială, după care se apucă de literatură ca și cum s-ar apuca de croșetat. Imi apar, acești indivizi, ca niște ciubucari literari, care vor să fie și cu Dumnezeu și cu Dracul, în același timp. Vor să fie dimineața practici, ca să mulțumească nevasta și după amiază poeți, ca să-și mulțumească vanitatea".

OCHELARIȘT

EUROCULTIN SUB SEMNUL FLORILOR DE TEI

Cenaclul literar EUROCULTIN își desfășoară activitatea la Școala nr. 2 din Piatra Neamț. Membrii sunt elevi de la ciclul primar și gimnazial.

Poezia, proza și eseele au fost direcțiile pe care le-au urmat "învățăceii" într-ale cuvintului. Îndrumați de profesoara Monica S. Cristea, copiii își descoperă și cultivă talentul literar, aplică în mod creativ noțiunile de teorie literară învățate la orele de limba română, se confruntă cu alți elevi în competiții de profil. În acest an școlar tinerii creatori au participat la mai multe concursuri în care și-au demonstrat disponibilitățile literare. Ultimele două au fost: Concursul național de creație literară "Tinere condeie"- etapa județeană (organizat de Inspectoratul Școlar Neamț) și

Concursul național de creație literară "Autori-Copiii"- organizat de revista "Cronica" din Iași.

La prima dintre confruntări, elevii de la Eurocultin au obținut premii pentru proză și poezie astfel: Diana Vasile, Cristina Gicoveanu și Mătase Oana au devenit laureate pentru poezie, iar Silvana Cosma și Diana Vasile au fost remarcate pentru eseuri și proză scurtă.

În cea de-a doua sâmbătă din iunie, la Iași a avut loc, la sediul revistei Cronica, festivitatea de premiere a participanților la a XXVII-a ediție a Concursului "Autori-Copiii! Lumea ca metaforă și culoare". După cum mărturisea președintele juriului, publicistul Valeriu Stancu, "lucrările concurenților sunt de o certă valoare și desemnarea câștigătorilor a fost o muncă dificilă, nu numai datorită numărului foarte mare de participanți, ci, în primul rând,

datorită calității lucrărilor". Elevii de la Școala nr. 2 din Piatra Neamț, împreună cu profesorii lor, au participat la decernarea premiilor.

Deoarece revista școlară Generația 9 a obținut premiul al II-lea la secțiunea revistelor

școlare, au fost prezenți la acest eveniment deosebit și o parte dintre redactorii publicației de la Școala nr. 2: redactorul-șef Flavian Georgescu, cl. a VII-a, tehnoredactorul Adrian Sîrbu, cl. a VII-a, redactorul și ilustra-

torul Codrin Alexianu și Alexandra Neacsu, Cristina Gicoveanu redactori din clasa a VI-a.

Individual au obținut premiul I pentru poezie: Diana Vasile, cl. a VI-a și Silvana Cosma, cl. a VII-a, iar premiul al II-lea i-a

fost atribuit Oanei Mătase din cl. a VI-a. La secțiunea proză premiul I a fost decernat tot Silvianei Cosma.

Prezența consistentă a elevilor de la cenaclul nemțean a determinat juriul să acorde premiul I- la secțiunea respectivă- Cenaclului EUROCULTIN.

Nu e de mirare că cele 6 premii, obținute de copiii de la Școala 2, au produs o mare bucurie celor veniți în capitala spirituală a Moldovei la festivitatea de premiere.

Vizitarea Mitropoliei, a Bisericii Trei Ierarhi, a locului deosebit care este "Sala Pașilor Pierduți" din incinta Universității ieșene, a Parcului Copou precum și a teiului lui Eminescu aflat în inima unui oraș potopit cu flori de tei au transformat ziua de 7 iunie 2003 într-un moment deosebit pentru tinerii porniți să cucerească citadela Cuvântului-metaforă. (Red)

DESPRE CUM CRESC POMII ȘI COPIII

Undeva, între două blocuri cenușii și obosite, a răsărit un lăstar de cireș. La început nu l-a revendicat nimeni, pentru că nici nu-l plantase cineva, ieșind dintr-un simbure aruncat, la întâmplare, pe geamul vreunei bucătării.

După un timp, un locatar de la parter a îngredit spațiul verde din fața ferestrelor sale, ridicând un gard încruntat din sîrmă ghimpată.

În dosul gardului, copăcelul a continuat să crească și deodată, spre sfîrșitul unei primăveri, a format o coroană de flori albe ca un costum de mire tînăr, pe care l-a schimbat curînd cu ciorchinii de cireșe.

Poamele erau de soi bun, mari, curate, cănoase, cu simburile mic și cu pielea fină, luminoasă, colorată în roșu aprins.

Bogăția falnică a fructelor coapte parcă peste noapte nu a scăpat vigilenței pofcioase a copiilor. Ca niște vrăbii zburite, cinci-șase băieți și fete s-au strecurat printre țepii de sîrmă iar cei mai măricei s-au

aburcat pe crengile pomului, făcînd parte dreaptă cu cei de jos.

Ramurile firave filfiiu ca niște aripi speriate în agitația hoților de poame, ca și cum copacul ar fi vrut să-și ia zborul spre petecul cerului albastru dintre bastioanele de beton, purtînd cu el pînă la Poarta Raiului copiii cu fețele îmbujorate de emoție.

Bucuria le-a fost scurtă și s-a spart într-o învîlmăseală înspăimîntată, produsă de apariția "proprietarului".

Minios, înjurînd de Cele Sfinte, s-a apropiat de cireșul fremătător lovînd trunchiul cu o bîrdiță haiducească.

Tăcerea s-a lăsat ca o pătură murdară peste zgomotul tăierii. Nici vrăbiile nu mai îndrăzneau să ciripească.

Cu ochii injectați, cu părul căzut pe fața transpirată, individul a lovit pînă ce podoba de frunze și fructe a căzut cu un oftat vegetal, zdrelindu-se în țepii gardului.

... De atunci a trecut ceva timp. În anii din urmă din ciotul rămas nevindecat s-a ridicat un alt lăstar care a devenit un copac viguros, mai înalt decît zidurile care îl împrejmuiesc.

Nimeni nu-l revendică, nimeni nu-i dă atenție, căci cireșele pe care le face sunt pipernicite și nu apucă să se coacă, rămînînd cu un gust amar și sălcii.

Gardul apărător nu mai există, dar copiii de altădată trec nepăsători, ținîndu-și de mîna proprii copii. Poate își mai amintesc de gustul poamelor de altădată sau poate că nu.

Și nici nu înțeleg cum se face că, după spaima mușcăturilor de secure, din pomul de soi bun a crescut un alt soi sălbăticit.

Prof. Dr. Dumitru URSAȚHE
Lic. Economic P. Neamț

Centenar: Victor Brauner

"ÎNTR-O ȚARĂ ÎNTOARSĂ PE DOS, POZIȚIA DE ȚĂCĂNIT POATE FI TOCMAI CEA NORMALĂ!"

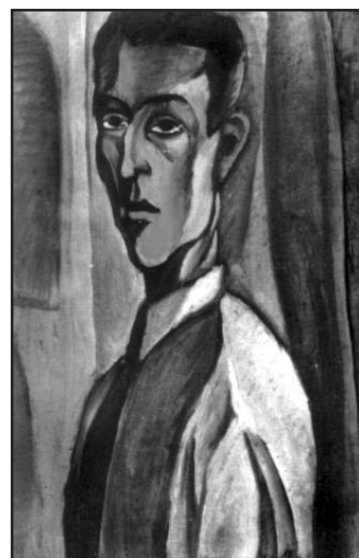
- declară scriitorul Emil Nicolae -

Citesc întrebările care urmează și cred că e nevoie de un preambul, de o explicație la răspunsurile pe care le voi da... Într-adevăr, există totdeauna o poveste "ascunsă", nevăzută a fiecărui gest cultural- fie că e vorba despre o expoziție, o

carte sau despre altceva- și această poveste nu e totdeauna fericită... Probabil că, în România de azi, cel mai adesea e firesc să fie nefericită! Chiar înaintea deschiderii expoziției "Victor Brauner- la izvoarele operei", unul dintre colecționarii bucureșteni care ne-au împrumutat tablourile cu atîta generozitate mi-a spus: "De-acum încolo riscați să fiți considerat un fel de țăcănit al țîrgului, pentru că ați făcut atîta vîlvă cu Brauner ăsta!" Ei bine, mi-am asumat această condiție, gîndindu-mă că într-o țară întoarsă pe dos poziția de "țăcănit",

poate fi tocmai cea normală...

Rep: Doamne Emil Nicolae, de la începutul discuției noastre fac o

precizare: nu vă voi adresa întrebări obișnuite într-un interviu. E știut faptul că din inițiativa Dumneavoastră, care a avut ca scop să prezinte con-

cetățenilor noștri din Piatra Neamț, dar nu numai, personalitatea pictorului Victor Brauner, prin susținerea unei rubrici săptămînale în cotidianul local "Ceahlăul" și a alteia la postul "Unu TV" Neamț, precum și prin publicarea unor articole în diferite reviste ("Antizeze", "Asachi", "Apostolul" ș.a.), încă de la începutul anului 2003, viața și, mai ales, activitatea artistului plastic, foarte apreciat în arta plastică universală, cunoscut de un mare număr de români. Pornind de la această realitate, o întrebare se insinuează: Ce v-a determinat să adoptați o asemenea atitudine față de acest pictor care, e drept, s-a născut la Piatra Neamț (14 iunie 1903), dar care a trăit doar 9 ani în orașul nostru și, mai ales, în condițiile în care la nivel național nu s-a întreprins nimic sau aproape nimic?

Interviu consemnat de
Constantin TOMȘA

(continuare în pag. 6)

DIANA VASILCA

SINGURĂTATE

Singurătatea
e un destin
dezlănțuit de taine
curate
deșarte...
Ce zidire spre soare
poate fi un suflet
când moare?
Doar înălțarea e
verticală ca o
portocală
În rest
e o boală
goală.

NEBUNĂ

Și ce dacă sunt
nebună
Nebunii sunt frumoși.
Și ce dacă sunt
nebună
Nebunii sunt arătoși
Și fătoși.
Și ce dacă sunt
nebună de tine
Asta n-o poate decît
O mare iubire.

EXASPERANTE

Am fost toată o inimă
Pre cînd gîndul zicea că
sunt munte
și zeu
O icoană am fost pîngărită
de umbre
Și de bunătatea duhului
meu.

N-am reușit mare lucru să
spun
N-am izbîndit mare lucru să
fac
Doar să mă umblu cîntînd
legănată de-un vis toată
viața

am sperat să mă pot așeza
unde
Și să tac.

CĂLĂTORI

Se poate muri
O dată
Și de mai multe ori

Cu condiția
Să te trezești
în zori
Lîngă un cîrd
de cocori
Călători.

ARDERE

Mă pierd
Și nu mă pierde Doamne!
Ca-m fost și eu
O aripă
sau
poate
Că n-am fost
și doar mi s-a părut.
Oricum, îmi pare așa
de rău
C-am pierdut
Și că mă pierd
odată cu pierderea mea,
cînd zborul meu
era arderea ta.

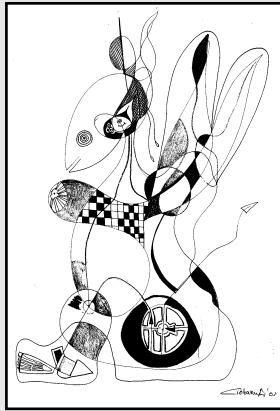
VIS

Și visez cu ochii deschiși
Și visez cu ochii
Și visez
Și

CU ADEVĂRAT

Ce Dracu-nseamnă
Cu adevărat?
Ce Dumnezeu înseamnă
Cu adevărat?
Tot ce-mi răspundeți
Voi,
Voi ști
C-am visat.

(din vol.
"Aproape amintiri")

CEZAR ȚUCU

BLESTEM LXXIV

Nu-i nici o sărbătoare-n calendar
Și, totuși, clopotele bat întruna,
De cînd bătrînul nostru clopotar
A început să lupte cu furtuna.

Clopotnița din lemn abia acum
Se va vedea de nu e prea aproape
De rîul ce-a lăsat atîți pe drum,
Cînd, după ploi, este umflat de ape.

În jos și-n sus trec prapuri mai mereu
(Murindu-se, pe capete, de-o vreme)
Iar cei rămași, la bunul Dumnezeu
Se-nchină tot mai des (scrișnind blesteme!)

Și se întrebă dacă nu, cumva,
Apocalipsa, în sfîrșit, ne cată!...
Dar, nu! Potopul nu va mai dura!
Furtuna pare-a fi împrăștiată!

Cu toate astea, clopotele bat,
Din ce în ce mai slab și fără vîină.
De ape clopotaru'-a fost luat?
Ori sfîrșie cu funiile-n mînă?!

BLESTEM LXXII

Întorci clepsidra așteptînd
Nisipul să-ți aducă anii
Copilăriei, rînd pe rînd,
Ascunși în cărți cu năzdrăvanii

Poveștilor ce, hăt, demult
Te adormeau seară de seară
Pe cel tărîm necunoscut
Al basmelor de-odinioară,

La care încă mai vizezi
În nopțile cînd Creatorul
Mai lasă de la El să crezi
Că poți zbura precum condorul

Albastrului văzduh, iar tu,
Albit de vremurile- teste
Prea obosit ești ca să nu
Mai crezi și ultima poveste!

BLESTEM LXXV

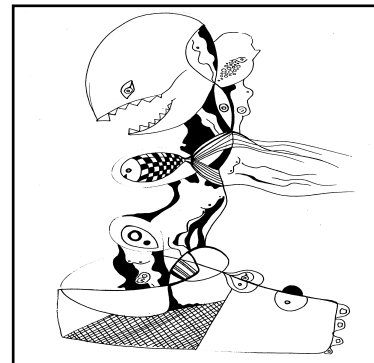
Îmi reproșează lumea că de-o vreme
Fiorul o cuprinde mai puțin
Ca altădată, cînd simțea-n Blesteme
Un timp irepetabil și divin!

Aceeși omenire mă întrebă
De nu am obosit scriind atîți,
Și dacă n-ar fi cazul (mai degrabă)
Să nu-mi mai țină muza de urît.

Ce să le spun peridelor ființe,
Care mă și vedeau în bronz, turnat,
Decît că veșnicile lor dorințe
Nu vor fi potolite nicodată.

Și tot atunci șopti-voi muzei mele
Să îmi ascundă pana într-un loc
Știut numai de noi (acolo-n stele
Unde-am trăit misteriosul joc!)

(din revista "La Tagliu")

EMIL ȐRITON

NEGAȚIA ABNEGAȚIEI

Dacă mai poți slobodi aberant
incursiunile gîndului,
negînd nepriceperea de a ghici
în care doime a vieții te afli
și tresărînd să te rătăcești și să treci
dintr-un azur transparent
într-o groță obscură,
spre a orna episoadele comediei
cu elemente de farsă,
să cauți asocierea cu scamatorii.

Printre nenumărații dezamăgiți
de revoluții și fantezii.
nostalgica tentă de-a ignora
semnele de întristare ale memoriei
poartă în sine răcoarea eclipsei
negația abnegației prin deranj.

Unde vei stăruii să înregistrezi
scînteierea potcoavei,
se va ilumina orizontul
spre o legiferare a libertății
de a adormi cînd se stînge
freamătul conspirației
din lumea pierdută la zaruri
de Dumnezeu.

MOTIV DE MELANCOLIE

Prin vâlul fantasmagoric al toamnei
pe unde se prefigurează melancolii,
te vei îndepărta de copilăria
care s-a risipit ca o ploaie cu soare
neizbutind să eviți, să bruiezi,
primejdiile sublimului.

Scorbura în care se mistuie putregaiul
întărită să se mărească,
va găzdui în curînd
o familie de fazani
sau un mușuroi de furnici.

Buchetul de anemone ce mi l-a dat
o florăreasă blondă, anonimă,
are culoarea ochilor ei
înzestrați să îndepărteze
pîclele din memorie.

DIVERSIUNEA ȘI NEASTÎMPĂRUL

Astăzi vom îmbrobodi matematica,
o vom lega de gard
într-o incintă imaginară
ca o paragină japoneză
și după îngrăditura de bambus.

Vom îngădui poeziei
să se destăinuie în născociri

și cu sonorități izvorîte
din răstălmăcirea cuvintelor.
Întrezărînd colivii
printre figuri geometrice,
se pare că vi se cere să deslușiți
diversiunea și neastîmpărul
și să vă alegeți cite un cuib
în care să găzduiți nișă păsări.

Simpaticele slujbașe cu mături
vor zăbovi prin unghere
și vor închide ușile și ferestrele,
iar noi, vizitatorii orasului agitat,
ne vom mobiliza pînă cînd
se va mai năruii o ninsoare,
să ticluim împreună
cîteva volume de triluri,
reverberații atenuate în simburii
și parodii migratoare.

Vom ademini heroglifile tainei
să se întipărească inofensive
într-un album cu impresii
din lumea reminescentei.

Diversiunea și neastîmpărul
se vor îmbulzi să favorizeze
aventurarea căutătorilor de metafore
spre austeritate și contemplare.

(din vol. "Transplant de sinceritate")

ARTE & MESERII ▲ ARTE & MESERII ▲ ARTE & MESERII ▲ ARTE & MESERII

ÎNTR-O ȚARĂ ÎNTOARSĂ PE DOS...

(urmăre din pag. 5)

- Am avut două motive precise: unul subiectiv- Brauner fiind un poet, în sensul acordat termenului de prietenul său Gellu Naum ("nu vorbesc despre poeții care practică poezia ca pe un galon social distinctiv, ci despre cei care o trăiesc, chiar dacă nu scriu nici un rînd, chiar dacă se împotrivesc ideii de a fi poeți, chiar dacă nu s-au gîndit niciodată că sunt poeți..."), și altul obiectiv, ca să zic așa- aniversarea centenarului nașterii artistului se anunța ca o bună ocazie de a lansa orașul Piatra Neamț pe o orbită culturală internațională, folosind renumele lui. Desigur, ar mai fi de adăugat niște nuanțe la aceste motive. De pildă, de mai multă vreme mă preocupă avangarda artistică (mișcare căreia i-a aparținut și V. Brauner), pentru că acolo se află multe dintre resorturile "descoperirilor" pe care și le

asumă astăzi postmodernismul. Iar pe de altă parte, totuși, inventatorul "pictopoeziei" a avut o permanentă înclinație sau nostalgie literară... Și vă reamintesc că, deși într-un alt mod, pentru aceeași sinteză a formelor de expresie artistică am pledat și eu în ultimii ani, împreună cu prietenul meu, pictorul Dinu Huminiuc, combinînd textul cu imaginea în volumele "Omul de hirtie" și "Mortul perfect"...

Rep.: În afara inițiativelor pe care deja le-am menționat, ce ați mai întreprins și, poate că e bine de știut, atît pentru contemporani, dar, mai ales, pentru posteritate, în ce condiții, cu ce sprijin și cum ați reușit să învingeți unele inerții care, sunt conștins, la noi, în asemenea situații, sunt nelipsite și greu de depășit?

- Legînd acest răspuns de întrebarea anterioară, trebuie să spun că era normal

ca "manifestările Brauner" să se petreacă la Piatra Neamț, în locul de naștere a artistului. Anormală a fost reacția negativă a unor instituții de cultură, mă refer la muzeele din țară care dețin opere de-ale sale (în Muzeul de Artă din Piatra Neamț noi nu avem nici o lucrare de V. Brauner, din păcate)... Dar poate că a fost "mai bine" așa, într-un fel, pentru că am realizat împreună cu colecționarii particulari o expoziție inedită în proporție de 50%, prezentînd publicului tablouri necunoscute pînă acum. În ce privește Ministerul Culturii și Cultelor, acesta s-a dumirit care e situația abia după ce a ajuns proiectul meu acolo, la începutul toamnei trecute! Ulterior am primit sprijinul unor persoane din minister, dar nu pot spune că al instituției ca atare. În schimb am înregistrat o reacție bună din partea mass- mediei (iată, chiar acum 10 minute a

trebuit să întrerup acest interviu, pentru că m-a sunat Radio România- Cultural pentru o discuție în direct!), deși am perceput un fel de comoditate sau nemulțumire pentru faptul că evenimentul nu s-a petrecut la București... Dar Dumnezeu a hotărît ca artistul să se nască la Piatra Neamț, ajutîndu-ne pe noi să depășim condiția de provinciali și relevînd provincialismul altora!

Rep.: Știți foarte bine că de foarte multe ori cînd cineva se ocupă de organizarea unei anumite activități (fie economică, socială, politică și chiar culturală) se găsesc suficienți indivizi (chiar dacă are un anumit conținut peiorativ, acesta este termenul cel mai potrivit) care pun întrebarea: și ce ț-a ieșit, îți ieșe sau îți va ieși din această "afacere"? Așadar, cu ce ne vom alege noi pietrenii, după toate aceste activități organizate în anul centenarului nașterii lui Victor Brauner?

- Uite, aseară firziu (era ora 20,30), după ce mai lucrasem ceva în expoziție și făcusem în sfîrșit o pauză "de țigară", paznicul s-a așezat pe un scaun lîngă mine, m-a privit lung și m-a întrebă: "Vă iese ceva din chestia asta?!" Omul era sincer și naiv. Dar nu pot să spun același lucru despre alții. Există astăzi o mentalitate destul de păguboasă, de care ne lovim toată ziua, și nu doar în domeniul culturii. Dar cînd o întîlnești tocmai la oamenii care lucrează în domeniul culturii, ea pare și mai ciudată, deoarece te aștepti ca aceștia să fie cumva modelați benefic de ceea ce știu și gîndesc. Nu e așa încît, dacă ignoranța o poți întelege, dacă obtuzitatea o poți tolera, cu reaua credință trebuie să lupți!

(continuare în pag. 7)

RUGĂCIUNE DE ÎNGER

Sunt o floare cu miresme ascunse...
Mă așez în genunchi, cu capul plecat
Și mâinile împreunate ca două
Ramuri de arțar împletindu-se în vînt...

Secate demult în adîncuri de suflet,
Vorbele curg pe o apă nesfîrșită...
Pe obrazul cald și înflorit cu roze
Lacrimile-s gînduri lipsite de cuvînt.

O cruce mare, adormită în mine,
Se scaldă-ntr-un ocean cu valuri pîcătoase...
Iisus își poartă cu smerenie cununa
Și curg pentru noi picături de sînge sfînt,
Hristoase...!

E beznă pretutindeni, întuneric și umbră...
Doar El mai poate judeca dreptatea.
Eu sunt o floare cu miresme ascunse
Dumnezeu e lumină, credință și cînt.

Alina MANOLACHE
Cl. a VII-a, Șc. nr. 3 P. Neamț

NAȘTEREA NOPTII

Și uite așa, cum privesc prin fereastră
ochiul de cer ce-și varsă lacrima între
Cozla și Pietricica, acolo unde își dă
mîna cerul cu pămîntul sau mai degrabă
coboară cerul pe pămînt, acolo îmi arde
ochiul de atîta splendoare.

Și după ce orașul mi s-a învăluit în
culoarea nopții, tîrziu, puțin după amurg
ea se ridică măreață, domnitoare.
Strălucește fără să obosească extazul,
înmămurirea, pentru că îmi apare deodată
și spun că-i pămînteană, se ridică
de la pămînt. Se ridică greoaie dar
strălucind, descriindu-și răsăritul cu atîta
splendoare. O pot cuprinde cu sentimentul,
cu auzul, cu pasul și chiar dacă aș
alerga pe străzi, prin multe străzi și cot-
loane de m-aș ascunde, mă vede. Mă
simte pentru că mă luminează. O simt
atît de prietenoasă, de apropiată, o simt
vibrînd ca și cum ar avea inima mea
împrumutată pentru o puțînă vreme a

răsăritului ei însingurat, a răsăritului de
lună. Îmi spune că noaptea se naște. Se
ridică sus, se înalță, o cheamă cerul...
Deodată nu-i mai simt căldura, culoarea
ei pâlăște. Se micșorează și o simt tot
mai mult străină, albă, impersonală.
Dansează cu stelele și de acum voi
spune că-i a lor, că-i luna de pe cer.

Ah, cît de dureroasă este
depărtarea! A fost cerul atît de aproape
de pămînt?

Pentru o clipă mi-a fost soră, am
dialogat. Acum o privesc și mă depărtez
spunîndu-i "regina". Sunt supusa ei și
între noi nu sunt taine. Mă învăluie cu
aura de mister și îmi strecoară prin
razele-i îndrăznețe un strop de înalt, un
strop de veșnicie, pentru ca sufletul meu
să dăinuiască prin ea.

Ioana PIPELEA
Clasa a VII-a, M
Liceul de Artă Piatra Neamț

POVESTE DE PRIMĂVARĂ

Dulceața de frunze
Se prelinge din lingura primăverii
Și picură moale,
Pe buzele pămîntului.
Părul de catifea al ierbiilor,

Se nverzește încet,
Iar obrazul pămîntului zimbește.
Sfîos, timpul... alunecă.
Căci... parcă, parcă...
S-a mai deschis puțin.

Cristina-Mihaela BEȘICĂ
Clasa a VII-a,
Liceul Pedagogic "Gh. Arachi"

ȘCOALA NR. 2 PIATRA NEAMȚ CENAACLUL LITERAR EUROCULTIN

CLONA SAU TRIUNGHII CONGRUENT

Îl privesc.
Mă privește.
Îi mîngîie fața arsă
De speranțele unei suferințe timpurii
Cu mîna mea
De persoană încă nedefinită.
Îmi mîngîie fața arsă
De speranțele unei suferințe timpurii
Cu mîna lui
De persoană încă nedefinită.
Îl privesc
Gropițele din obrăjii uscățivi
Aspriți de o iarnă geroasă.
Îmi privește
Gropițele din obrăjii uscățivi
Aspriți de o iarnă geroasă.
Îl privesc.
Mă privește.
Îi mîngîie.
Mă mîngîie.
Este clona mea?
Sau suntem doar
Triunghiuri congruente?

Cristina GHOVEANU,
cl. a VII-a

FELINĂ

Tăciuni aprinși
Scjipesc în blana-i
Tuciurie.
Ochii aruncă
Pulbere de aur
Peste jungla
Infinitului etern.
Imaginea
Pisicii negre
Dispare
În noaptea
Plumburie,
În legănatul
Acordurilor
De viori
De ce
E atîta
Tăcere
Pe aleile
Vieții?

FELINA II

Ochii ei- două lacuri line
Acoperite cu verde.
Colții ei- vîrfuri de ac
Înmuiate-n otravă.
Mersul ei- furișatul vîntului
Într-o după amiază

Incandescentă.
Blănița ei- puful părelnic
De pe aripioara
Rătuștei abia ieșite
Din ou.
Dragostea ei- cer și pămînt
Ridicat la pătrat.
Diana VASILE, cl. a VII-a

SECRET

Inima-mi bate cu viteza luminii
Și nu o pot opri.
Parc-o aude întregul spațiu cosmic.
Și asta nu trebuie să se întîmple.
Am văzut ce nu trebuia să văd.
Am auzit ce nu trebuia să aud.
Liniște...
Secretul e secret.
Buzele-mi sunt pecetluite.

SINGURĂTATE

M-am rătăcit
În singurătate.
Atîta lume rece mă-nconjoară
De parcă întregul pămînt
Ar fi
Un frigider imens.
Sufletul meu s-a pierdut în întuneric
E condamnat
La singurătate.
Oana MĂTASE, cl. a VII-a

CHIȘINĂU

Oraș întins în petale
De trandafiri ofițiți.
Doar tepii mai fură ziua
Cu petale cu tot.
Se întepă trecătorii

Cu venin de vin roșu...
Flautul răsună
Slab
În Piața Libertății
Chemînd
La maluri de Prut.
În sîrma ghimpată
Încă mai flutură
Cuvinte latine.
Urme de speranță
Poartă pe umeri
Nourii
Care trec granița
Fără pașaport.

FIOR DE UMBRĂ

Nu a văzut
Ce scrie în romane de dragoste.
Nu a simțit palmele
Unindu-se într-un apus de soare.
Crede că știe ce este sufletul
Fără să plîngă
Pe umărul unui prieten.
Din umbră
Copilăria îi face
Semne disperate,
Pentru că
Ar vrea să treacă pe roșu
Deși știe
Că va primi
O amendă usturătoare.
Bucuria pedepsei
Îi strecoară în suflet
Un fior de umbră
Dulce.....

Silviana COSMA,
cl. a VII-a

ARTE & MESERII ▲ ARTE & MESERII ▲ ARTE & MESERII ▲ ARTE & MESERII

ÎNTR-O ȚARĂ ÎNTOARSĂ PE DOS...

(urmăre din pag. 6)

Iar eu nu am găsit alt mijloc de luptă decît acela
de a duce pînă la capăt acest Proiect- Brauner,
respectiv expoziția de la Piatra Neamț (cu tot ce
a implicat ea: adunarea și etalarea tablourilor
conform unei tematici axate pe "dimensiunea
românească" a creației brauneriene, conceperea
catalogului, afișele, popularizarea etc.), un serial
în presă despre biografia nemțeană a artistului și
relația ei cu opera (care, în final, sper să se
constituie într-o carte), o conferință la Institutul
pentru Studiul Avangardei Românești și Europene
din București și nu în ultimul rînd recuperarea
acestei valori universale pentru conștiința publică
românească și reconsiderarea locului ei în istoria
artei românești. Așadar, noi nemțenii ne vom alege,
sper, cu o poziție de referință pe harta culturală
a Europei și cu un "vehicul" (Marca Brauner!)
care să ne prezinte lumii și altfel decît ca "fief"
al șomajului, al unei minorități tulburente ș.a.m.d.
Iată care este "afacerea" pentru oraș, din astă
mie "ieșindu-mi" din buzunar cîteva sute de mii

de lei cheltuite pe telefoane date de acasă, alte
sute de mii cheltuite în deplasări, praful înghițit
prin arhive, nervi cu carul și oboseală cît
încapeli. Cu atît mai remarcabilă mi se pare, în
contextul ăsta- și nu pot omite acest fapt-
receptivitatea pe care au arătat-o în fața eveni-
mentului despre care vorbim conducerea
Complexului Muzeal Județean Neamț, firma
INFOTEC din Piatra Neamț și pictorul Dinu
Huminiuc.

Rep.: Domnule Emil Nicolae, ca poet, ca
artist, ca om de cultură, ca simplu cetățean, ce
satisfacții v-au prilejuit activitățile pe care le-ați
organizat, la realizarea cărora ați contribuit în
anul centenarului Victor Brauner?

- După cele de mai sus, nu mi se pare
potrivit să vorbesc acum despre satisfacții... Nici
nu le percep prea bine în acest moment. Cred
că sentimentele trebuie lăsate să se decanteze
în timp. Vă pot spune un singur lucru: probabil
că ar trebui să ai o satisfacție secretă (iată, o
divulg!) dacă- locuind într-un colț desconsiderat
și de multe ori uitat al țării și lansînd un big-bang
cultural (culmea!) de acolo- ai pus atîta lume în

mișcare! Dar, în acest sens, primul merit este al
lui Victor Brauner, să nu uităm...

Rep.: Este firesc acum, după ce nu peste
mult timp vom depăși ziua de naștere a pictorului,
să ne punem întrebarea: ce va urma? Se va
așterne tăcerea (așa cum s-a mai întîmplat și în
alte cazuri, vezi anul 2000) pînă la o viitoare
aniversare prilejuită de o dată "rotundă"? Vom
mai avea și alte manifestări în care se va vorbi
despre marea personalitate care a fost Victor
Brauner?

- Am anunțat deja că mă gîndesc să orga-
nizez în 2004, la împlinirea a 101 ani de la
nașterea artistului nostru, o expoziție cu lucrări
din avangarda artistică românească (mișcare
cărora i-a aparținut și V.B.)... Dar deocamdată
mă gîndesc numai și ce va urma concret
depinde de "calitatea" ecoului pe care-l va avea
în perioada următoare evenimentul Brauner din
acest an...

Rep.: Vă mulțumesc și vă doresc să rea-
lizați tot ce v-ați propus în continuare, legat de
viața și opera lui Victor Brauner.

DI(STRACȚIONAR DE UZ PERSONAL

(urmăre din numărul 1)

Lături - "Pot -pourri" servit de
troacă.
Lenevire - Turism static în ținu-
turi "far-niente".
Lopată - Unealtă ce te pune la
coadă: să împingi, nu să tragi.
Maculare - Puritate ce și-a dat
coate cu funinginea.
Mătreață - Zgură organică prin
gazonul cu sticleți.
Mangal - Condensator termic
pentru fleici și mititei.
Mat - Knock-out în jocul de șah.
Marți - Ziuă norocoasă a
jucătorului de table.
Opărire - Test caloric la nivel
epitelial.

Otrocol - Exerciții rotative de pus
sare pe coadă.
Pătrafir - Spălător de păcate.
Păruială - Coafare ad-hoc și pe
gratis.
Parșivenie - Bun simț de cocină.
Prostituată - Cultivatoare de
poftă lumești pe trotuar.
Prezervativ - Ciuboțica cucului.
Ricoșeu - Țintire după regula lui
"unde dai, și unde crapă!"
Scatoalcă - Loc geometric al
întîlnirii palmă/falcă.
Spovedanie - Laude convertite
în capete de autoacuzare.
Sită - Năvod de pescuit țărăneț.

Mihai STĂNCĂRU

DIDACTICA NOVA

GHIOSDANUL CU IDEI

Sub acest titlu și cu precizarea "revista caselor corpului didactic" a apărut recent, sub egida Ministerului Educației și Cercetării, al doilea număr, de la apariția (primul număr a fost publicat în trimestrul al IV-lea al anului 2002).

De pe coperta a II-a a acestei publicații trimestriale aflăm că aceasta este coordonată de două comitete (un comitet director, condus de Ecaterina Andronescu, ministru, și are în componență un secretar de stat, un consilier al ministrului, patru directori generali și doi directori generali adjuncți, un șef de serviciu, toți din MEC; un comitet de redacție, condus de un redactor șef și din care fac parte cinci redactori șefi adjuncți, un secretar general de redacție și cinci secretari generali adjuncți de redacție); un colegiu de redacție alcătuit din 32 membri din tot atâtea localități din țară și un secretariat tehnic- 96 persoane).

După primele 14 pagini, în care sunt incluse: un editorial (5 p.) intitulat "Profesia didactică- implicații asupra selecției, statutului și

formării" de Toader Pălășan, director adj. CNFP, și Ordinul MEC nr. 4897 din 31.10.2001 privind metodologia de organizare și desfășurare a concursului pentru ocuparea posturilor didactice vacante de la casa corpului didactic (9 p.), revista este structurată tematic în 7 compartimente: cercetare, alternative educaționale, proiecte internaționale, formare continuă, casele corpului didactic se prezintă, experiențe europene și consiliere. În marea lor majoritate, materialele prezentului număr sunt semnate de membrii celor trei colective de coordonare a revistei și de către directorii ai caselor județene ale corpului didactic, având în atenție perfecționarea permanentă a omului de la catedră în vederea alinării învățământului românesc la învățământul european, la învățământul modern.

Să mai menționăm că redacția și administrația revistei se află la Casa Corpului Didactic- Galați, strada Gării, nr. 35, telefon 0236/414749; fax 0236/465860; e-mail: ccd@geniusnet.ro sau ccd@ccd.gl.edu.ro, din dorința de a veni în sprijinul colegilor noștri care doresc să colaboreze la această publicație.

Ne situăm în plină "modă" a revistelor școlare, drept pentru care unul dintre obiectivele oricărei unități de învățământ este acela de a scoate o revistă proprie. Unii mai zeloși, merg pînă acolo încît consideră necesară cite o revistă pentru fiecare clasă primară. Se pare că nu scăpăm de exagerări nici în acest domeniu;

vidual sau în grup din multe alte foi, dacă nu au conținut, grafică, ținută și mai ales idei.

Dar mai sunt și excepții, adică încercări reușite; despre una dintre ele vom atrage atenția.

Venită parcă să ne demonstreze cum se face o revistă școlară în mod temeinic, Revista Școlii nr. 28, intitulată original "Ghiozdanul cu idei", poate fi considerată un reper în peisajul revistelor școlare din Piatra Neamț și chiar din județ, tocmai de aceea ne și nedumereste faptul că a fost pe nedrept omisă de pe lista celor premiate mai de curînd.

Evaluarea cititorilor, singura care contează, este una favorabilă micilor realizatori ai acestei reviste și își sprijină calificativul "foarte bine" pe următoarele argumente: are conținut științific, rubrică diversă, articole bine scrise, informații corecte și utile, grafică elegantă, copertă ochioasă, hîrtie de calitate și multe altele.

Această revistă merită evidențiată și pentru că la ea au trudit oameni de catedră, al căror profesionalism nu mai poate fi pus la îndoială, împreună cu elevii lor, care sunt recunoscători generoșilor sponsori, ce le fac dorința posibilă. Îi felicităm și le dorim tuturor mult succes și la cît mai multe apariții!

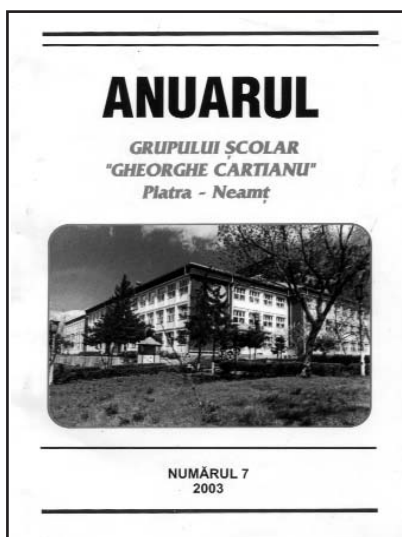
Nu mai rămîne de spus decît: citiți această revistă- este gestul simplu de a recunoaște efortul făuritorilor ei, pentru că nu mulți sunt aceia care reușesc în această întreprindere dificilă, cu atît mai mult cu cît, dacă-l credem pe Țuțea, trebuie să fii "foarte cineva" ca să scrii bine în limba română.

*Prof. Dida RĂDUCU
Colegiul Tehnic
Piatra Neamț*

astfel o să ajungem să scriem din ce în ce mai mulți și să citim tot mai puțini, iar din cauza absenței unei rețele de distribuție, care să asigure dacă nu o vîinare rezonabilă, măcar un schimb colegial de reviste între școli, mă tem că acțiunea o să se transforme în actul de a-și cumpăra fiecare ceea ce a scris. Intenția acestui "nou val" de reviste școlare este una recunoscută laudabilă și nu necesită recursul la dovezi, dar riscul poate fi acela de a demonetiza sensul și semnificația unor asemenea apariții, dacă revistele se transformă în ceva ce trebuie musai făcut sau dacă ele se prezintă ca niște foi copiate indi-

ANUARUL Grupului Școlar "Gheorghe Cartianu", la al 7-lea număr

Sub coordonarea profesorilor Constantin Tomșa și Olimpia Dorina Sima, a apărut recent cel de-al 7-lea număr al Anuarului Grupului școlar "Gheorghe Cartianu" din Piatra Neamț, un adevărat almanah cultural în care un grup de talenți colaboratori semnează articole din varii domenii ale științei, literaturii și artei.

Ne-a reținut atenția din bogatul lui cuprins articolele despre istoricul Liceului "Ștefan cel Mare" din Tirgu Neamț (prin care am trecut și noi), semnat de Vasile Agafitei, despre "Minoritățile etnice în România interbe-

lică", semnat de Gheorghe Comănescu, paginile din "Dicționarul istoric al județului Neamț" al profesorului Mihai Gicoveanu, "Aspecte din viața spirituală a evreilor din Tirgu Neamț și din împrejurimi", de Pincu Pascal. Literatura și istoria ei este prezentă prin articolele semnate de Anca Andronache, Gabriela Baba, Liviu Băiețică, Roxana Gorduza Burduja, Olimpia Sima iar știința - în articolele colaboratorilor Mariana Ciubuciu, Gabriela Mamulă, Teodor Dan Moscalu, Adrian Sandovici.

O carte, cu apariție anuală, sponsorizată de Rifil, Eurotipo, Energoterm și CSC Open Systems. (M.S.)

Premii pentru "IZVORAȘUL"

Participant la prima ediție a Festivalului- Concurs Național de Datini, Obiceiuri și Interpretare Vocal-Instrumentală pentru Copii și Tineret "Mugurel de Cîntec" (organizat de Centrul Județean de Conservare și Valorificare a Tradiției și Creației Populare Vrancea, în colaborare cu Instituția Culturală "Doina Vrancei" și Asociația "Tinerii Europeni", sub patronajul Consiliului Județean Vrancea, în zilele de 16, 17 și 18 mai 2003, la Focșani, Ansamblul Folcloric "Izvorășul" al Centrului de Plasament "Pietricica" din Piatra Neamț (director, prof. Nicolae Cozma) a reprezentat cum se cuvine mișcarea artistică de ama-

tori din județul Neamț, obținînd Premiul al III-lea la Secțiunea Ansambluri Folclorice Tradiționale.

Din juriu au făcut parte: Oana Petrica, director al Centrului Național de Conservare și Valorificare a Tradiției și Creației Populare București, Steluța Popa, etnomuzicolog, cercetător la Institutul de Etnografie și Folclor "Constantin Brăiloiu", București, Elise Stan, realizator de televiziune, Angela Marinescu, redactor în Radiodifuziunea Română, iar președintele acestui juriu a fost prof. dr. Ion Ghinoiu, secretar științific al Institutului de Etnografie și Folclor "Constantin Brăiloiu"- București.

Alăturăm aprecierilor juriului și felicitările redacției noastre!

C.T.

Reviste școlare

ANOTIMPURI - 31/2003

Revista elevilor și profesorilor de la Grupul școlar "Gheorghe Cartianu" Piatra Neamț consemnează, în deschidere, evenimentul cultural al acestui an la Piatra Neamț, expoziția "Victor Brauner - la izvoarele operei". Profesorii Traian Cicoare, Vasile Agafitei, Gheorghe Blaga și Constantin Tomșa (redactorul coordonator al revistei) publică portrete ale unor mari scriitori, Marguerite Yourcenar,

Urmuz, I.I. Mironescu și respectiv Laurențiu Ulci. Frumoase poezii citim sub semnătura elevilor Cristina Cărnău, Radu Verman (excelentă poezia "De lemn"), Andreea Bianca Macovei, Irina Oana, Roxana Grozavu, Bogdan-Cătălin Monac, Cristina Coșerea, Alina Manolache. Prin "lumea fascinantă a științei" ne însoțesc profesorii Teodor Dan Moscalu, Silvia Pruteanu și ing. Valentina Olteanu. O revistă de înaltă ținută care - aflăm de pe coperta ei - a ajuns în cel de-al 10-lea an de apariție.

TREPTE - 1-2/2003

Revista Grupului școlar nr. 9 Piatra Neamț are un sumar deosebit de bogat în cele 32 de pagini ale ei. "Ziaristii" Daniela Lungu și Bogdan Berariu din clasa a IX-a publică un interviu cu directorul școlii, prof. Constantin Gheorghe, elevul Mihai Stîngă

semnează o rubrică de cultură generală, "Caleidoscop", elevii Mugurel Gângă și S a m u e l Todirașcu ne invită în lumea telecomunicațiilor și respectiv a motoarelor, iar Magda Crăiescu semnează un frumos portret al poetului Mihai Eminescu. Interesante sînt paginile rubricii "Interacțiuni" semnate de elevii Georgiana Racu, Nicoleta Petrescu, Alina Vioară, Chifu Andreea. O pagină de poezie apare sub semnătura talentaților elevi Gabriel Ban, Estera Amariei, Oana Bucur, Nicolae Babulea, Ionela Asmarandei, Elena Racoff și Roxana

Gucovanu. Ne-a încîntat pagina de umor semnată de Bogdan Berariu, Alina Onu, Nicoleta Petrescu și Oana Bucur. Revista "Trepte" ne confirmă faptul că, sub coordonarea unor profesori interesați de afirmarea unor tinere talente, prin școlile noastre cresc ziaristii sau scriitorii de mîine.

CRĂITE - 3/2003

A ajuns la noi și o revistă școlară din județul Botoșani, "Crăite", editată de Școala "A.I. Cuza" din comuna Vorona Nouă. Ea apare sub coordonarea profesorului Mihai Gicoveanu, nemțean stabilit la Vorona. Profesionalismul editorilor ei se vede după modul în care e concepută. Revista are știri la zi (chiar dacă apare semestrial), un cuprins, o rubrică "prieteni noștri" în care apar adresele școlilor din alte județe cu

care școala de la Vorona a încheiat protocoale de parteneriat, pagini dedicate tradițiilor populare ale zonei sau istoriei locurilor. Remarcabile creații în proză și poezie citim sub semnătura elevilor Loredana Vaimar, Alin Moșneagu, Cătălin Doroftei, Vasile Luntrariu și ale unor cadre didactice, Irina Chelaru, Mihai Gicoveanu, Niculina Andronache, Mariana Ivasuc, Angela Luntrariu. O revistă cu o grafică frumoasă și un conținut bogat.

M.S.

APOSTOLUL LITERAR ȘI ARTISTIC

COLEGIUL DE REDACȚIE: Mircea ZAHARIA; Constantin TOMȘA; Ștefan CORNEANU; DESENE: Alexandra CIOBANU

PROF. SIDONIA HOGAȘ

Într-un moment de liniște sufletească, căutam în bibliotecă ceva de cetit. Răsfoind prima carte pe care o luasem, îmi căzu în mână o vedere din orașul Piatra Neamț - "Casa memorială Calistrat Hogăș". Cu ilustrata în mână, m-am așezat în fotoliu dînd frîu amintirilor. Fie-mi iertat apropierea de un nume atît de mare Calistrat Hogăș, profesor, director al Liceului de băieți "Petru Rareș" din localitate, scriitor, mult iubitor al plaiurilor nemțene. Casa în care palpita odată viața cu toate ale ei, două fiice, o soție casnică, bună gospodină, iubitoare de animale în special pisicile. Zeci de pisici de toate vîrstele și de toate rasele mișunau în curtea înverzită, miorlăind, jucîndu-se, s-au bălîndu-se. Gîndul s-a dus mult în urmă, la o întîmplare. Aveam doisprezece ani sau treisprezece ani, eram elevă la liceul de fete ce astăzi poartă numele marelui povestitor. Într-o zi de mai, pe la ora paisprezece, mergeam cu două colege de clasă și vecine de stradă spre școală, la orele de muzică. Ca să mai cunoaștem și alte străzi, ne-am abătut de la obișnuitul drum cu grija de a nu întîrziia la oră. Eram selecționate în corul școlii pentru repetiție în vederea unei manifestări festive, ce se ținea, odată, spre sfîrșitul anului școlar și care intrase în tradiție. Se pregătea în acel an "Dunărea albastră" de Strauss, cor pe patru voci. Cum mergeam toate trei fete, ne-am oprit la un gard cu mult liliac înflorit să inspirăm parfumul proaspăt al florilor. Un cor de miorlăituri de feline ne-a făcut curioase. Ce se întîmpla? Pisicile, care mai de care mai obraznice, se întreceau în salturi spre stăpîna casei, ce le aducea de mîncare. Așezată pe prisma din fața bucătăriei de vară, în casa cea mică, obraznicele s-au aruncat pe umerii și spatelul stăpînei acoperind rochia înflorită cu blana lor moale de diferite culori. Auzindu-ne cum vorbeam între noi, stăpîna se apropie de gard, crezînd că doream flori. Ne poartă în curte să-i admirăm odraslele. Mare mi-a fost mirarea cînd am dat ochii cu profesoara de muzică, care era și dirijora corului, domnișoara Sidonia Hogăș. Îmi venea să cad de emoție. Am amuțit, cu privirea aplecată spre vîrfurile pantofilor negri, nu mai auzeam și nu mai vedeam nimic. Cu glasul blînd, dîndu-și seama de surpriza pe care am avut-o noi, fetele, ne-a invitat în casa mare, ne-a servit cu dulceața detrandafirii cu apă rece de la fîntîna din curte. Ne-a

intuit, pe fiecare dacă suntem reglementar îmbrăcate, după uniformă obligatorie a liceului. Ne spunea pe nume, ne cerceta dacă ciorapii sunt din bumbac, negri, pantofii fără toc, rochia neagră lungă pînă la gleznă, guler alb ca și cravata, dacă emblema școlii era bine cusută, cu numărul de înmatriculare la brîțul stîng. Părul strîns într-un fileu negru, ca și pamblicuța de catifea ce înconjură fileul. Această ținută era obligatorie, din același material pentru toate elevele. Profesoara, încîntată că eram toate îmbrăcate reglementar. După ce ne-am delectat cu pisicile, toate trei i-am sărutat mîna și am plecat iute spre școală. Orele de după amiază erau la disciplinele practice și anume; gimnastica, lucru de mîna, gospodăria, muzica, desen-caligrafie. Pentru fiecare disciplină erau cabinete bine dotate. La muzică, era sala de festivități, cu un pian cu coadă adus de d.ra Sidonia. Cînd suna clopotelul de intrare la ore, fiecare ne duceam după programul stabilit în cabinetul respectiv. La orele de muzică așteptam cumînți să nu supărăm profesoara. Luam locul pe scaunele puțin distanțate între ele pentru a nu face zgomot cînd ne ridicam. În liniște, ca într-o biserică, așteptam deschiderea ușei de către elevul de serviciu. Apărea maiestros Sidonia Hogăș, într-o ținută dreaptă, îmbrăcată întotdeauna în negru, cu părul bogat blond adunat la spate, cu un mare coc, susținut de ace speciale din chilimbar, pășea grav spre catedră, ne spunea bună ziua, noi, elevele, în poziție militărească de drepti, răspundeam scurt, tot militărește, ne așezam pe locul nostru înainte stabilit, după voce. Dacă cineva din greșală scăpa creionul pe parchet, deodată se auzea glasul supărat de indisciplină. Ne obliga să venim cu creionul și radierea legate cu atîș și date după gît, caietul de muzică cu partitură cu note muzicale pentru Dunărea albastră, altceva nu era permis. De fiecare dată făcea prezența acelor cincizeci de coriste, apoi intra în desfășurarea a două ore de repetiție. Cu diapazonul mare lua sunetul notei - la - și vai de grupa în care auzea sunete false; arunca diapazonul între coriste. Munca era foarte grea, multe repetiții, că la sfîrșit de un școlar, la 29 iunie de Sfinții Petru și Pavel, pe scena Teatrului Tineretului de astăzi, se cînta Dunărea albastră în fața unui mare public. Aceste manifestări corale intraseră în tradiția liceului. În afara orelor de curs, d.ra Sidonia era blîndă, vorbea frumos cu fiecare, glumea, povestea din viața ei. Întrebată de ce este severă la ore, răspundea că modelul ei în viață i-au fost părinții, cînd era vorba de lecții, de muncă,

totul trebuie să fie seriozitate și disciplină. Uitîndu-mă la ilustrata cu Casa Memorială rămasă singură, casa din curte cu bucătăria și dormitorul pisicilor, nu mai este, la fel livada imensă. A rămas casa mare cu mobilierul său, parcă neatins, așteptînd în tăcerea timpului trecut vizitatorii pentru a se menține. Totul păstrează nealterată amintirea celor care au fost și ne-au lăsat memoria într-un cadru frumos și demn.

*Prof. Tereza GOȘU,
fostă elevă a Dnei prof.
Sidonia Hogăș*

Colegiul Național "Roman Vodă" între valoarea tradiției și tradiția valorii (IV)

(urmare din numărul trecut)

Nu puțini fuseseră aceia dintre profesorii de demult care își reze-maseră capetele obosite de trunchiul său pe atunci falnic, căuțînd poate să descopere cheia ce duce spre inimile elevilor. Că reușiseră pînă la urmă să o descopere, o, da, în privința asta castanul nu avea nici cea mai mică îndoială! Le dăruise și el ceva din forța sa de atunci, fie doar și cîteva clipe de liniște, și iată că le fusese de folos. Mărturie stau dragostea generațiilor de elevi pentru acei dascăli de demult, și, mai ales, nemurirea lor, pentru că oamenii mari nu pier niciodată, amintirea lor dăinuie de-a lungul anilor și zecilor de ani.

Bătrînul castan știa mai bine decît oricine altcineva asta. Și el era parte din istoria Liceului "Roman Vodă", îi trecuseră prin fața ochilor atîtea și atîtea generații de elevi, atîția și atîția profesori, atîtea bucurii și tristeți, dar mai ales, atîta glorie și recunoștință. Gloria era a liceului, i-o hărăziseră acei dascăli minunați, cu inimi de aur, pentru că doar datorită lor și-a cîștigat "Roman Vodă" locul de frunte; recunoștința era născută în sufletele elevilor de odinioară, care și-au făurit aici un început în viață, care au aflat aici ce cărare le este lor ursită.

În noaptea aceea, în care pînă și luna împînzise cerul cu cristalul înghețat al zimbelor sale palide, liceul

împlinea 130 de ani! Castanul auzea parcă muzica stelelor și glasurile lor subțiri intonînd un "La mulți ani, la mulți ani, Roman Vodă!" Odinioară, bătrînul copac ascultase legenda colegiului, pe atunci liceu. O auzise de la unul din dascălii de demult, profesor de română, ce-și oprise pentru o clipă pașii sub frunzișul castanului său favorit. Bătrînul castan auzise despre legenda Mînăstirii Argeșului și a Meșterului Manole, care

bulgări din lumina sa...

Castanul uscat își îndrepta privirea spre clădirea liceului. Era tot acolo, mîndră și neclintită în întunericul nopții, așa cum era de 130 de ani, dar împodobită cu șiragurile scînteietoare ale stelelor ce-i urau "La mulți ani!" și încălzită de adierea ce purta pe aripile ei sufletele dascălilor de demult! Bătrînul castan își simți inima invadată de o fericire fără de seamăn și de mîndrie, mîndria de a-i fi fost

zidise acolo mînăstire fără seamă, sacrificîndu-și dragostea. Legenda liceului spunea că, atunci cînd "Roman Vodă" a fost făurit, la temelie sa a fost zidită o stea scînteietoare. Steaua nu și-a pierdut strălucirea, ci, dimpotrivă, o dată cu trecerea anilor, razele sale căpătau tot mai multă lumină, tot mai multă putere. Datorită stelei norocoase "Roman Vodă" și-a cîștigat prestigiul și faima, datorită ei an de an, aura liceului a căpătat tot mai multă strălucire și măreție. Datorită ei, pentru că i-a atras pe acei dascăli deosebiți și le-a strecurat în suflete

alături liceului în tot acest timp!

În zorii zilei roua își scutura picăturile pe crengile complet uscate ale castanului mort. Sufletul său l-a părăsit, l-au luat stelele ce se topesc în goana lor de lumină. Pentru castan, a venit amurgul. Dar Colegiul Național "Roman Vodă" a rămas tot aici, și aici va rămîne pentru încă mult timp de acum înainte, la fel ca și amintirea dascălilor de demult.

*Anca CERNAȚ
elevă, cl. a XI-a G
Colegiul Național
"Roman Vodă"*

ARTE & MESERII ▲ ARTE & MESERII ▲ ARTE & MESERII ▲ ARTE & MESERII

O CARTE FOLOSITOARE EDUCATORILOR

Este vorba despre cartea unui devotat slujitor al învățămîntului românesc, Dumitru Isac, intitulată "Cunoaștere și Transcendență - realism critic", Editura Grinta, 2003, Cluj Napoca, 360 p., "Ediție îngrijită și studiu introductiv de Ionuț Isac cu un cuvînt însoțitor de Vasile Muscă".

Lucrarea - o antologie selectată de fiul autorului, reputat cercetător științific la Institutul de Istorie "G. Barițiu" din Cluj, autor a numeroase și valoroase studii de filosofie științific - este structurată în trei părți: I Jurnal de idei. Însemnări filosofice (pp. 35- 54), scrieri filosofice de tînerete, inedite pînă acum; II Realismul critic- Sinteză filosofică (55-525), cuprinde 20 de studii și eseuri publicate între anii 1934- 1946, în revistele

Freamătul Școalei, Revista de filosofie, Symposion, Revista Fundațiilor Regale ș.a.; III Cunoaștere și transcendență (253-350), reeditarea cărții cu același titlu apărută în 1943, la Tipografia "Mitropolitul Silvestru", Cernăuți.

Cartea a fost primită cu entuziasm în lumea filosofică a vremii, trezind speranța creării unui sistem filosofic românesc, penetrant în universalitate. Aripile speranței au fost rupte în 1945, la instaurarea regimului comunist.

Menționăm că această carte a fost republicată (ediția a II-a) la Iași, în 1999, sub îngrijirea distinsului profesor al Facultății de Filosofie a Universității Al. I. Cuza din Iași, directorul Institutului de "Științe Socio- Umane al Academiei Române (Iași)", cancelar al Universității ieșene, membru al Academiei României din 1996- Teodor Dima (5.XI.1939, Brăila). Acesta a scris și introducerea: "Dumitru

Isac despre transcendență și adevăr", reproducă fragmentar și în cartea pe care, cu convingere și respect, o supunem atenției cititorilor revistei Apostolul, la pp.

**Dumitru Isac
"Cunoaștere și
Transcendență -
realism critic"**

27- 32. Generosul dar exigentul filosof ieșean nu uită să consemneze că profesorii săi de la Universitatea din Iași- Ernest Stere și Petre Botezatu - "și aminteau de ținuta intelectuală impecabilă, de exigența nuanțată față de elevi și de măiestria pedagogică exemplară, trăsături definitorii ale

colegului lor Dumitru Isac". Mai spicuim din aceeași introducere: "... moldovean prin naștere (9.X.1914, Trușești, jud. Botoșani)... a venit la Cluj în 1926, la 12 ani, pentru a urma Liceul de Aplicație al Seminarului Pedagogic Universitar... aici a început să i se prefigureze tactul pedagogic și măiestria didactică utilizate în carieră pentru cucerirea tinerelor generații de elevi și studenți".

După ce a absolvit Liceul de Aplicație, a intrat student la Facultatea de Filosofie a Universității Regale Ferdinand I, "luîndu-și licența în filosofie, sociologie și pedagogie cu calificativul "Magna cum laude, în anul 1937". A predat apoi la licee militare din Cîmpulung Muscel, Pitești, Craiova, Cernăuți și la liceele de băieți din Baia Mare și Cluj. În anul universitar 1945-1946, "Dumitru Isac a debutat în învățămîntul universitar clujean, ca asis-

tent la Catedra de "Istoria filosofiei" (toate citatele sunt de la pag. 27).

Menționăm că a devenit asistent universitar la chemarea strălucitului D.D. Roșca, al cărui strălucit student fusese. De altfel, în anul morții sale, într-un interviu, D.D. Roșca a vorbit elogios despre D. Isac spunînd cu mîndrie că a devenit "după plecarea mea, șeful catedrei de Istoria filosofiei la Universitatea din Cluj" (Flacăra, 14.02.1980).

În încheiere, cităm un gînd de total interes și de perenă actualitate, exprimat în 1943 de D. Isac, a cărui "inimă generoasă și-a încetat travaliul la 7 august 1984" (Teodor Dima), care, privind realitatea, constata că "ne este permisă mai multă mîndrie față de străini și ne este permisă totodată mai multă încredere în posibilitățile noastre, fără a ne mai impune restricții puerile" (282).

Prof. Traian CIOARE

ȘTEFAN CEL MARE ȘI SFÎNT ÎN DOCUMENTELE NEMȚENE

Există intuiții profunde în conștiința popoarelor, în virtutea cărora, în momentele de cumpănă, ele își încredințează soarta în singurele mâini care o pot apăra cu vitejie și o pot transmite neîntinată urmașilor.

Începând din primăvara anului 1457- 14 aprilie și pînă la 2 iulie 1504, tip de 47 de ani, cît a durat domnia Moldovei sub Ștefan cel Mare și Sfînt, a fost cea mai fertilă din întreg Evul Mediu românesc. De numele lui sunt legate întărirea autorității domnești, organizarea și prosperitatea economică a țării, apărarea independenței statului moldovean printr-un șir de victorii de prestigiu care au oprit înaintarea stăpînirii otomane.

Documentele de arhivă păstrate la Direcția Județeană Neamț a Arhivelor Naționale, consemnează cinstirea marelui voievod- rămas în conștiința locuitorilor acestor meleaguri în balade și legende- cu ocazia comemorării a 400 de ani de la trecerea în neființă a celui ce a "păstorit" Moldova "în glorie și prestigiu nemaîntîlnit".

Astfel, în fondul familial "Sturdza- Miclăușeni", Revizoratul școlar județul Neamț și "Documente și scrisori răzlete" sunt informații deosebit de valoroase care se referă la comemorarea domnitorului moldovean în ziua de 2 iulie 1904, în toate școlile primare și gimnaziale, biserici și alte instituții din județul Neamț.

În corespondența dintre Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice cu Ministerul de Război reiese că s-au luat măsuri pentru "aniversarea a 400 de ani de la moartea lui Ștefan cel Mare", în ziua de 2 iulie 1904', prin serbări "în toate școlile din țară, printr-un serviciu religios în care

să se pomenească de marele domn cu căpitanii și ostașii lui, urmat de coruri școlare și de discursuri, încă din 25 februarie 1904, cînd se dă o circulară către toate școlile din țară, de către ministerul de resort.

Pe meleagurile dintre Bistrița, Moldova și Siret s-a oficiat, în instituțiile amintite, începînd de "la ora 9 dimineața (2 iulie 1904- n.n.), o panachidă pentru pomenirea lui Ștefan Vodă, a căpitanilor și ostașilor lui, căzuți în lupta pentru apărarea și întregirea pămîntului românesc". Stau măturie comemorările care au avut loc în școlile din comunele Bălțătești, Bîra, Bîrgăoani, Bozieni, Filioara, Dobreni, Dragomirești, Dulcești, Gherăiești, Girov, Gîrcina, Grumăzești, (Elisabeta Doamna- n.n.), Sagna, Săbăoani, Talpa, Timișești, Urecheni, Valea Ursului etc. La aceste manifestări s-au recitat poezii ca: "Ștefan cel Mare la Cetatea Neamțului", "Daniil Sihastrul", "Peneș Curcanul", "Santinela Română", "Mult e dulce și frumoasă limba ce vorbim", "Tatăl lui Neacșu", "Odă ostașilor Români", "Deșteaptă-te române", "Trăiască Regele", "Șoimii de la Războieni", inclusiv povestirile "Ștefan cel Mare și Codru", "Plugarul Român", o povestire istorică a bătăliei de la Războieni".

La sfîrșit de veac XIX și începutul secolului XX figura lui Ștefan cel Mare și Sfînt strălucea în conștiința românilor și oamenilor din această parte a țării asemenea altor mari conducători de țară din Evul Mediu românesc: Alexandru cel Bun, Mircea cel Bătrîn, Vlad Tepeș, Mihai Viteazul etc. Așa cum spunea învățătorul N. Teofănescu din Gîrcina, la serbările de sfîrșit de an 1904 "acești domni s-au luptat contra dușmanilor noștri, punîndu-și viața în pericol de moarte, numai pentru a ne lăsa nouă

urmașilor o țară bogată și frumoasă". Se sublinia în același timp vitejia fără seamăn a oștenilor lui Ștefan, precum și "tactica de luptă justă în fața puhoiului turcesc". Nu întîmplător, la Direcția județeană Neamț a Arhivelor Naționale, se păstrează și o eșarfă din borangic, datînd din 5 iunie 1883, avînd ca editor pe Em. Negruzi iar ca autor pe Roteanu, în care este reprezentată statuia lui Ștefan cel Mare și Sfînt din piața Mihail Kogălniceanu din Piatra Neamț, înconjurată de două desene cu victoriile în luptă ale marelui domnitor. Este vorba de "Bătaia de la Baia" (Lupta de la Baia din 14- 15 decembrie 1467 cu

armata ungară condusă de regele Matei Corvin- n.n.) și "Bătaia de la Cosmin" (Lupta din Codrii Cosminului cu armata polonă condusă de regele Ioan Albert- n.n.); alte două desene reprezintă pe "Ștefan cel Mare la Cetatea Neamț" (după bătălia de la Războieni din 26 iulie 14760 aprodo de poezia "Mama lui Ștefan cel Mare" a lui Dimitrie Bolintineanu - n.n.) și al doilea desen "Testamentul politic al lui Ștefan cel Mare la 1504" (amintind piesa de teatru a lui Barbu Ștefănescu Delavrancea "Apus de Soare", în care voievodul moldovean ar fi spus credincioșilor săi că "Moldova nu este a mea, nu este a voastră, ci

este a urmașilor, urmașilor voștri în vecii vecilor"- n.n.); partea de sus cuprinde, de o parte și de alta a eșarfei steagul Moldovei cu zimbrii.

În încheiere amintim și faptul că în unele locuri s-au păstrat legende referitoare la strategiile folosite de Ștefan cel Mare și Sfînt în urma unor înfrîngeri vremelnice, așa cum a fost cea de la Valea Albă- Războieni. Astfel, se consemnează în "Dicționarul geografic al județului Neamț", din 1890, al lui C.D. Gheorghiu, un deal numit "Cetățuia" din partea de nord a satului Ruginoasa, comuna Dulcești, "cu un povîrniș de 290 de m înălțime". Aici se observă la sfîrșitul vea-

cului XIX, pe coastele sale de jur împrejur, "niște urme de valuri ce par a fi fost odinioară marginile șanțurilor unui lagăr întărit, precum și niște ridicături ce formau apărările lor". Legenda spune că în acest loc viteazul domnitor s-a retras cu rămășițele oștii sale în urma războiului de la Valea Albă, dealul "fiind acoperit cu codrii seculari".

Toate acestea demonstrează iubirea de către locuitorii acestor plaiuri moldave a marelui conducător de neam, pentru faptele sale de vitejie în apărarea ființei noastre naționale.

Prof. Gh. RADU

TRADIȚIE DE CREDINȚĂ, CĂRTURĂRIE ȘI ARTĂ

Precum se știe, cărțile ieșite din tiparnițele Mănăstirii Neamțului au răspîndit pe toate întinsurile românești duhul credinței, al limbii și al sufletului străbun. "Călugării acestei mănăstiri erau cei mai învățați oameni ai țării. Ei dădeau satelor preoți, cancelarii domnești funcționari, de aici se alegeau vlădicii țării. Activitatea desfășurată de călugării din Mănăstirea Neamțului, pentru răspîndirea cărților religioase, a depășit chiar granițele țării, fiind cunoscută în toată lumea ortodoxă, cum ne spune D. Stăhiescu în "Vechile școli din județul Neamț", Piatra Neamț, 1933. Paisie, starețul Mănăstirii Neamțului, în a doua jumătate a secolului XVIII, a adus acest așezămînt la mare înflorire, organizîndu-l și statornicind reguli pentru orînduirea vieții monahale, de care s-a slujit întregul monahism ortodox. Prin testament îndemna pe urmași să înființeze la această mănăstire o școală de preoție, care s-a și înfăptuit, însă la Tg. Neamț, în 1853, pe timpul domniei lui Grigore Ghica Vodă, iar în 1855, în mănăstire, s-a înființat secția teologică a seminarului, cu internat întreținut de mănăstire. Viața acestui seminar a avut mari prefaceri și întreruperi, pînă ce a trecut, după cum ne spun documentele, în 1928, la Mănăstirea Cernica.

Teșăturile de covoare, de pînzeturi, de stofe (șiiacuri mănăstirești), cusăturile, broderiile și împletiturile, de artă neîntrecută, de la mănăstirile: Agapia, Văratec, Almaș și Războieni, sunt o oglindire a vechilor îndeletniciri artistice din vremuri apuse.

Prima fabrică moldovenească de hîrtie, de la Piatra Neamț,

între "Cindia și Vălenii din dreapta Bistriței", a lui Gheorghe Asachi, hîrtie cu care se tipărea la Iași "Albina Românească" (1829), ne arată încă o îndeletnicire în legătură cu cărturăria și răspîndirea ei, pe care așa de înțelept o învederează Miron Costin: "Cea mai iscusită zăbăvă este cetitul cărților".

O așa de puternică tradiție de credință, de cărturărie și de artă a avut "urmări" pentru locuitorii din tinutul de la poalele Ceahlăului. Filozoful Vasile Conta de la Ghindăoani; neîntrecutul povestitor Ion Creangă de la Humulești, învățatul episcop al Ismailului, Galaților și apoi al Romanului- Melchisedec din Gîrcina: cel dintîi cleric din vechiul regat ales membru al Academiei Române și fost ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice; Episcopul Hușilor- Silvestru Bălănescu, profesor de teologie, din Pîngărați, care și-a lăsat întreaga avere Facultății de Teologie din București; filozoful Șt. Vițu- Săvinești; filologul Alexandru Lambrior din Soci- Cîndești; V.A. Urechia- fost profesor universitar la Iași și București, ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice, academician, istoric; profesor dr. Ion Mironescu, literat de seamă- Tazlău; Lascăr Catargiu- renumit om politic născut la Negrești, comuna Dobreni; academician Gh. Platon- Valea Seacă- Bălțătești și mulți alții care au fost ambasadori, membri la "Înalta Curte de Casație și Justiție, la Consiliul legislativ, la Curți de Apel, tribunale etc.", profesori universitari și secundari, ingineri, medici, sculptori, arhitecți, arheologi, pictori, muzicieni, compozitori, scriitori, artiști dramatici etc., "prelungesc, din negura istoriei pînă în zilele noastre și duc mai departe acest fir luminos al tradiției nemțene".

Prof. Gh. RADU

ARTE & MESERII ▲ ARTE & MESERII ▲ ARTE & MESERII ▲ ARTE & MESERII

DICTATURA - PERSONAJ PRINCIPAL

Lansat în martie 2000 la "Casa de Los Americas" din Madrid, romanul lui Mario VARGAS-LLOSA, "LA FIESTA DEL CHIVO", devenit "evenimentul cel mai mediatizat" al Tîrgului Internațional de Carte organizat în octombrie 2001 la Madrid (oraș nominalizat de UNESCO drept "Capitala Mondială a Cărții", 2001), s-a bucurat de o primire deosebită pe plan internațional (tradus în mai multe limbi), primire atestată/ confirmată și de Premiul "Cartea Anului" obținut la Tîrgul Internațional de Carte de la Frankfurt.

Romanul, tradus în limba română de Luminița Voinea- Răuț și Mariana Sipoș, sub titlul "SĂRBĂTOAREA ȚAPULUI", publicat la Editura "Alfa" din București și lansat în prima zi a Salonului de Carte

"GAUDEAMUS" (București, 27 noiembrie 2002), abordează o temă, am putea spune, frecventă la scriitorii latino- americani, de-ar fi să-i amintim și numai pe: Gabriel Garcia- Marquez (Toamna patriarhului), Miguel -Angel Asturias (Domnul președinte), Alejo Carpentier (Recurs la metodă) și Augusto Roa Barros (Eu, supremul), toți traduși și în limba română- tema dictatorului.

Autorul, Mario Vargas- Llosa, cel care acum citiva ani nu a reușit în alegerile pentru Președinția țării sale, Peru, mărturisese într-un interviu (v. "România literară", nr. 49, 11- 17 decembrie 2002, pp. 28- 29) că în acest roman, ca și în toate cărțile sale, "se bazează pe fapte istorice, dar nu este o carte de istorie, ci de ficțiune".

Figura centrală, personajul principal al cărții este DICTATURA, reprezentată de un fost tiran real, Rafael Leonidas Trujillo

Molina (poreclit Țapul), dictatorul care a condus Republica Dominicană timp de 31 ani (1930- 1961), iar autorul, potrivit concepției sale despre tirani ("... nu sunt niște accidente ale naturii. Sunt oameni pe care puterea, Puterea absolută, cu timpul, îi

NOTE DE LECTOR

dezumanizează și face din ei niște monștri", vezi interviul citat) își propune și reușește să redea într-o manieră stilistică aproape perfectă "procesul prin care trec toți dictatorii fără excepție".

În ciuda faptului că numără peste 500 de pagini și a părerii exprimate tot mai insistent în ultima vreme, potrivit căreia omul contemporan citește tot mai puțin (după părerea noastră, o falsă problemă deoarece niciodată nr. cititorilor, raportat la

numărul populației, nu a fost foarte mare), romanul SĂRBĂTOAREA ȚAPULUI este o carte care se citește foarte ușor din mai multe motive. Autorul dispune discursul nativ pe cel puțin trei planuri atît în ceea ce privește locul, cît și timpul acțiunii (în instituțiile statului, pe toată durata celor treizeci și unu de ani, condusă de figuri monstruoase prin atitudinea lor, servilă, necondiționată față de dictator, de a-și pune la dispoziția

acestuii nu numai priceperea, inteligența, ci și pe propriile soții și fice; alt plan, într-o mașină, în care se află patru conspiratori care așteaptă să-l asasineze pe Trujillo, în ziua de 30 mai 1961, și care, așteptînd sosirea acestuia, rememorează diferite evenimente ale acestei lungi perioade de dictatură; la fel procedează și Urania, fiica fostului senator Augustin Cabral, intrat în dizgrația Șefului, revenită după 35 de ani în Republica Dominicană pe care o

părăsise cu două săptămîni înainte de asasinarea tiranului, după ce fusese oferită monstruosului personaj, pentru plăceri erotice, de către tatăl său, cu credința că va reintra în grațiile acestuia.

Deși prima impresie pe care acest roman o face cititorului este că se află în fața unui roman "stufos", supradimensiionat (pe alocuri autorul chiar cade în această capcană, reluînd același text de mai multe ori, procedeu socotit de unii lectori drept o virtute stilistică, părere la care noi nu subscriem), cartea lui Mario Vargas- Llosa este o construcție romanească de tip clasic, pe care autorul, contaminat de postmodernism, o convertește într-o narațiune clădită din interferarea prezentului cu trecutul, cu scopul de a recrea, la modul cel mai veridic, o perioadă de

Constantin TOMȘA

(continuare în pag. 11)

ÎNTOARCEREA ACASĂ

Omagiu promoției de învățători 1943

Am notat cândva, din "Însemnări și aforisme" de Mihail Sadoveanu, publicate postum în "Viața Românească", următoarea idee: "Puterea unui stat e neapărat în raport cu valoarea individuală a cetățenilor, orișicât de bună i-ar fi constituția ce-l guvernează: e o chestie de cultură și de educație".

Verificată nu numai de propria-mi experiență în domeniul educației, dar confirmată de însăși viața și de istoria noastră (cu realizările și eșecurile de toți cunoscuți), găsesc acestei idei valoare de adevărat aforism, vrednic de a fi înscris - mereu - pe prima pagină a agendei oricărui dintre cei sincer preocupați de binele și de puterea statului român, deci de cultură și de educație, ca forțe ale progresului uman.

Străbătută de o simțire de sărbătoare (Ziua Învățătorului!), ca dintr-o zare plină de aburi mi se perindă în fața ochilor chipurile învățătorilor și ale profesorilor mei, învăluite într-o mireasmă fină, într-o lumină nostalgică... Și voi da doar două nume: învățătorul Ion I. Tomescu, care a fost pentru mine un adevărat trimis al providenței, și Eufrosina I. Săvescu, directoarea Școlii Normale de Fete din Piatra Neamț, model ideal de profesor, organizator și conducător al unei mari și importante unități de învățământ, în cele mai grele condiții. În această școală s-au format oameni pentru învățământ și nu numai; mulți dintre absolvenții au conferit strălucire domeniilor în care au lucrat, prin talentul, hărnicia și devotamentul lor pentru profesie.

Printre aceștia, un loc aparte ocupă pictorița Elena Urdăreanu Herța, pe care am avut privilegiul de a o avea colegă de clasă opt ani (1935-1943), ani în care s-a modelat în mare măsură - unul dintre cele mai nobile caractere pe care le-am întâlnit în viață.

"Ziua Învățătorului" (2002) în Piatra Neamț a fost marcată de vernisajul expoziției retrospective a

artistei Elena Urdăreanu Herța, care a făcut și o importantă donație Muzeului din orașul nostru. După reparația generală a Muzeului de Artă, o sală a fost rezervată acestor picturi, unde acum ele pot fi admirate zilnic.

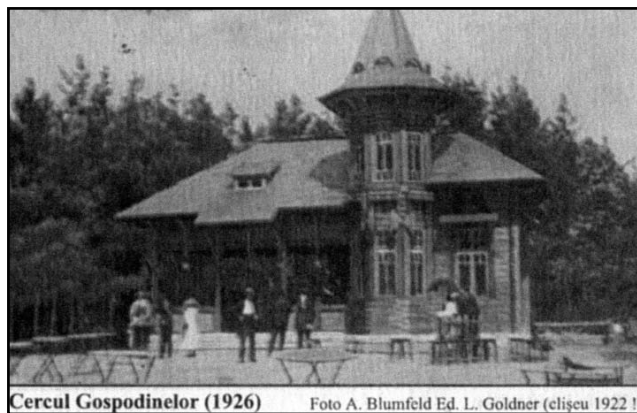
În ultimul număr al revistei "Antiteze", Cristian Livescu mărturisește: "Pentru noi a fost o surpriză reală să aflăm că un interval din biografia Elenei Urdăreanu Herța (n. 11 decembrie 1924, la Pitești) s-a petrecut la Piatra Neamț, unde a absolvit Școala Normală în anii '40, remarcându-se încă de atunci talentul de către o profesoară de desen, care i-a îndrumat primele elaborări plastice. Deloc întâmplător, la vernisajul din 22 iunie, în sala Muzeului de Artă, au fost prezente colegii de școală și de promoție, aflați la vîrstă senectuții, fapt ce a creat sentimentul reconfortant al unei depline întoarceri "acasă", oferind totodată argumentul acestei retrospective."

Cîteva întâmplări din prima clasă (1935-1936), ne-au făcut pe noi, colegile, să o remarcăm pe Nușa ca "om" de talent și de caracte-

resentiment, se străduia să ne asigure că, în cîteva zile, va reface caietul...

Pentru a povesti o altă întâmplare, trebuie să spun că, fiind școala noastră, pe atunci, foarte depărtată de orașul cu "prăvălii" și "cofetării", n-aveam de unde cumpăra dulciuri decât de la un vînzător ambulat evreu, un necăjit lung și deșirat, poreclit de noi Nonius (după numele unei rase de cai). Primind de acasă 500 de lei-bani de buzunar pentru o lună-Nușa i-a dat toți lui Nonius pe acadele, și-a umplut poala șortulețului cu ele și le-a împărțit întregii clase, cu un zîmbet de fericire...

După absolvirea școlii în 1943, nu ne-am mai văzut 10 ani, timp în care Nușa a absolvit Institutul de Arte Plastice "N. Grigorescu" din București. Deși i s-au oferit catedre universitare pentru a preda Istoria artei, a preferat să lucreze la Muzeul de Artă din București (fostul Palat Regal), întâi ca îndrumător și apoi - după o specializare în restaurare - ca restaurator, între anii 1953-1972.

Cercul Gospodinelor (1926) Foto A. Blumfeld Ed. L. Goldner (cliseu 1922)

ter. Astfel, o elevă care venise împreună cu ea din București (unde Nușa a locuit toată viața), din invidie, i-a sfîșiat caietul de desene la zoologie și l-a aruncat, pe ascuns, la coșul de hîrtii. Recuperat de la coș, cu ancheta de rigoare, ne-a lăsat cu ochii măriți de mirare la vederea desenelor, lucrate cu mină sigură și avînd un colorit încîntător. La fel de mirate ne-a lăsat și liniștea "păgubașei", care, fără urmă de

De aici a fost recrutată de UNESCO, alături de cei mai mari restauratori din lume, pentru restaurarea operelor de artă degradate de inundațiile devastatoare de la Florența (Italia), din anul 1966. În 1968, UNESCO a organizat o expoziție, în 60 de încăperi ale unui fost florentin, cu operele de artă salvate, "ilustrînd eforturile supraomenești ale unei echipe internaționale de specialiști" (cum scria presa vremii).

Redăm un fragment dintr-o scrisoare trimisă de artistă din Florența:

"Au trecut cîteva luni de cînd sunt în Italia și cu fiecare zi ce trece o îndrăgesc tot mai mult, pentru tot ce poartă în ea: palate, picturi, sculpturi, străzi, fîntîni, arbori, oameni. O iubesc pentru emoțiile estetice pe care mi le-a oferit și pentru că mi-a demonstrat că lacrimile nu sunt generate numai de dureri și bucurii, ci și de trăiri interioare puternice, că oamenii pot comunica peste veacuri cu o forță inimaginabilă" (s.n.)

Activitatea de muzeograf și de restaurator a Elenei Urdăreanu Herța a fost elogiată și în comentariile despre arta sa. Astfel, Tudor George scria în 1987:

"Contactul permanent cu marile capodopere ale omenirii și mai ales această calitate specializată de tîmăduitor și păstrător al lor, printr-o permanentă luptă cu ostilitatea distructivă a timpului, acordă activității Elenei Urdăreanu Herța un nimb mai cuprinzător, înobilînd artistul și cu aura prestigioasă a științei, precum și cu aceea de destoinic meșteșugar, de tipul renescentist" (s.n.)

De la debut (1954, la Expoziția Anuală de Stat), a lucrat neîncetat, neșovăielnic, cu o hărnicie rară, cu o capacitate de totală dăruire pentru artă.

Membră a U.A.P. din România din 1960, a avut numeroase expoziții personale, participînd și la expoziții de grup.

Multe picturi i-au fost achiziționate de colecții de stat din România și de colecționari particulari din țară și de peste hotare (SUA, Canada, Germania, Franța, Grecia, Israel, Japonia, Italia, Cipru, China, Rusia, Liban, Egipt, Anglia, Danemarca).

A colaborat cu reproduceri și ilustrații la cărți semnate de M. Eminescu, Cezar Baltag, Const. Chiriță, Petre Anghel, Silviu Dragomir, D.R. Popescu, Nicolae Calomfirescu. Lucrările ei au fost reproduse și în Almanahul literar și Almanahul copiilor, ca și în revistele România literară, Luceafărul,

Tribuna României, Literatorul, Holiday in Romania ș.a.

Comentarii asupra expozițiilor artistice au făcut nu numai critici de artă, dar și mulți dintre cei mai mari scriitori: Eugen Simion (istoric literar, președintele Academiei

Voi încheia sumara consemnare de citate din studiile și publicațiile care au analizat elogios opera artistice, prin cuvintele lui Marin Sorescu:

"De la Țuculescu, pictura românească n-a cunoscut poate

Piața Mihail Kogălniceanu Ed. Ag. Hachette, 4803 (1930 !)

Române), Constantin Chiriță, D.R. Popescu, Marin Sorescu și alții.

Dar, așa cum scria Tudor Octavian (Contemporanul, 3.VI-1983), "Pictura Elenei Urdăreanu se cere cunoscută cu răbdare, se cere mediată, deslușită, însușită. La un prim contact, ea surprinde și pe criticul cel mai învățat".

D.R. Popescu (în volumul "Dudul lui Shakespeare", anul 2000, se declară "învingător de puterea creației" mării artiste: "Și nu găsim noi în lucrările Elenei Urdăreanu Herța o lume a arhetipurilor, a obsesiilor fundamentale, a spaimei, a reveriilor, a luminii și iluminărilor, a miturilor? În acest adînc al structurilor psihice s-ar afla plămada ființei, humusul, pămîntul ființei, dacă vrei, aluatul divin, care este echivalent cu Dumnezeu" (pag. 131, art. "Păsări oficiale").

"Fiecare tablou are gravitatea unei rugăciuni", consemnează scriitorul Constantin Chiriță (România literară, 11.X.-1979) s.n.

Alți comentatori subliniază inovarea permanentă, teme, motive, simboluri de mare forță, care își au originea în meditația atentă și complexă asupra condiției umane, în diverse stadii ale existenței sale.

un univers mai tulburător. Univers constituit din elemente simple, profund național prin colorit și motive, într-o sinteză în care stăpînirea meseriei (...) își dă mîna fericit cu metafora plastică de halucinantă sclipire". (Ramuri, sept. 1979).

Folosesc ghilimelele pentru că îi numesc "învățători" nu numai pe toți cei care trudesă sau au trudit pentru educație și instrucție în învățămînt, dar și pe aceia care pot fi considerați "învățători ai neamului", prin strădania lor în alte domenii (artă, cultură, cercetare științifică etc.)

Îndrăznesc să le adresez tuturor o chemare ca, în preajma zilei de 29 iunie (cînd biserica sărbătorește pe Sfinții Apostoli Petru și Pavel, iar societatea își cinstește "învățătorii"), să facă un popas la Muzeul de Artă și să nu neglijeze sala cu picturile Elenei Urdăreanu Herța. Vor afla aici prilej de înălțătoare meditație asupra adevărului, binelui și frumosului - îngemănate - și vor simți, poate, că peste spațiul rece de înstrăinare și singurătate care ne împresoară viața, uneori pînă la tortură, va pluti "creanga de aur" a iubirii, a solidarității...

Prof. Veronica MITHAILESCU

ARTE & MESERII ▲ ARTE & MESERII ▲ ARTE & MESERII ▲ ARTE & MESERII

DICTATURA - PERSONAJ PRINCIPAL

(urmăre din pag. 10)

trei decenii de dictatură a unui regim în care "minciuna, cenzura, manipularea opiniei publice, procesele politice, disparițiile de persoane, chipul caricatural al justiției" ș.a. devin atribute aproape firești ale politici de stat. Mai mult, într-un ritm lent, cu treceri aproape imperceptibile de la relatarea mai mult sau mai puțin detașată a autorului, la povestirea personajelor implicate în conflict și la redarea gîndurilor acestora, alternarea cu dialogul, cu vorbirea directă și indirectă, precum și alte modalități de expunere dintre care se detașează în mod deosebit știința alcătuirii portretului, Mario Vargas-Llosa uzează de toate mijloacele ce stau la îndemîna unui scriitor și, nu în ultimul rînd, de măiestria-i caracteristică pe care cititorul o cunoaște din toate cărțile sale traduse de-a lungul anilor în limba română. Personajul Trujillo (Șeful, Binefăcătorul, Generalisimul, Părintele patriei noi, Excelența

sa, Doctorul, dar și Țapul) este figura asupra căreia autorul revine mereu, direct sau indirect, adăugîndu-i noi și noi tușe, punîndu-l în scene de un naturalism dur care frizează patologicul, aproape de limita incredibilului, în final, reușind portretul unui monstru ce ajunge să fie convins că toate atrocitățile pe care le-a ordonat au fost dictate de dragostea pentru popor, pentru binele acestuia, crezîndu-se mai presus de orice, chiar și mai presus de puterea divină: "Republica Dominicană a supraviețuit mai mult de patru secole! .../ grație Providenței! .../ Însă începînd din 1930, Rafael Leonidas Trujillo Molina a preluat de la Dumnezeu această grea misiune". (p. 309)

Cartea a cunoscut un imens succes și datorită faptului că în multe părți ale lumii au dominat și, din păcate, mai domină dictaturile, iar cititorii recunosc în personajul monstruos al lui Mario-Llosa pe propriul lor dictator.

CINSTIRE VOUĂ

Cinstire vouă, făuritori de oameni
Care sădiți lumina în vlăstare
Și creșteți șoimi de forță și virtute,
Ca să deschidă porțile spre soare!

Cinstire vouă, grădinari vestiți
Care-ngrijii livada cu răbdare
Și o hrăniți cu seve înnobilate
Să crească pomi voinici cu mîndră floare!

Cinstire vouă, meșteri din Manole
Care purtați a școlii îndrăzneală
Și cimentați coloanele cu suflet,
Să n-aveți niciodată îndoială!

Cinstire vouă, oșteni biruitori,
Îngemănați cu cerul dimineții,
Care-nvățați pe zmei zborul înalt
Și dați splendoare vie frumuseții!

Cinstire vouă, bravi semănători
Care v-așteaptă holde părguite
Și-n spicul roditor cu trudă făurii,
Simțiți fermentul forței dăruite!

Cinstire vouă, dascăli slujitori
De drumuri luminate și destine!
Vă dărui flori și cîntece vă-nchin,
S-aveți în viață bucurii depline!

Prof. Mihail DRAGU-CAMA

OMAGIU PROFESORILOR, ÎNVĂȚĂTORILOR ȘI EDUCATORILOR la încheierea cu succes a anului școlar 2002-2003

VACANȚE MUZICALE LA PIATRA NEAMȚ EDIȚIA A XXXII-A

Pentru colegii noștri melomani, spicuim din amplul Caiet- Program al "VACANȚELOR", tipărit în limbile română, italiană și germană, editat în condiții grafice excelente:

❖ întreaga manifestare se va desfășura sub patronajul Consiliului Județean Neamț;

❖ organizatorii acestei ediții: Centrul pentru Cultură și Arte "Carmen Saeculare" Neamț; Primăria Municipiului Piatra Neamț; Asociația de Schimb Cultural Internațional "Pro- Arte"- Viena și Fundația Culturală "Vacanțe muzicale la Piatra Neamț"; acestora li se alătură un mare număr de "parteneri și sponsori fără de aportul cărora manifestarea nu ar putea avea loc;

❖ directorii artistici: maestrul Theodore Coresi și actorul

Cornel Nicoară;

❖ programul "Vacanțelor" cuprinde:

I. Cursuri de măiestrie (3- 13 iulie 2003) organizate în patru clase

1- clasa de pian, condusă de prof. Vincenzo Balzani, Torino;

2- clasa de vioară, condusă de prof. Gernot Winischhofer, Viena;

3- clasa de violoncel, condusă de prof. Anton Niculescu, Germania;

4- clasa de canto, condusă de prof. Theodore Coresi, Viena.

Vor participa la aceste cursuri, 28 de studenți (1 din Argentina, cîte 2 din Austria, Elveția, Italia, Japonia și 19 din România) și 3 elevi (2 de la Liceul de Artă din Cluj Napoca și 1 de la Liceul de Artă din Piatra Neamț).

II. Activitatea concertistică (6- 13 iulie 2003)

- Concert simfonic susținut de Filarmonica "Mihail Jora" din Bacău (dirijor Ovidiu Bălan), duminică, 6 iulie 2003, ora 11,00;

- Concert coral susținut de Corala "Cantores Amicitiae" a Universității de Muzică "George Enescu"- Iași (dirijor Nicolae Gîscă), luni 7 iulie 2003, ora 19,00;

- Recital cameral susținut de Aurel Marc- oboi- și Cristina Mureșan- pian- cadre didactice la Academia de Muzică "Gh. Dima" din Cluj, marți, 8 iulie 2003, ora 19,00;

- Medalion Elena Botez (cunoscuta solistă de operă și operetă, profesoară la Liceul de Artă din Piatra Neamț va avea ca invitați foste eleve, astăzi soliste renumite pe marile scene muzicale din țară și din străinătate), miercuri 9 iulie 2003, ora 19,00;

- Călătorie muzicală- de la W.A. Mozart la George Enescu, în compania sopranei Catharina Coresi- Lal, Viena, joi, 10 iulie 2003, ora 11,00;

- Concert cameral susținut de "Trio di Vienna" (Gernot Winischhofer- vioară; Anton Niculescu- violoncel; Iliana Todorova- pian), joi, 10 iulie 2003, ora 19,00;

- Recitalul claselor de vioară, violoncel și pian va fi prezentat în două concerte vineri, 11 iulie 2003, ora 11,00 și ora 19,00;

- Concert extraordinar susținut de Theodore Coresi (Austria)- bas și cursanții clasei de canto, sîmbătă 12 iulie 2003, ora 19,00.

Toate concertele menționate mai sus se vor ține pe scena Teatrului Tineretului din Piatra Neamț.

- Reuniune corală susținută de Corala "Cantores Amicitiae" a Universității de Muzică "George Enescu" din Iași (dirijor Nicolae Gîscă) și Corala "Basil Anastasescu" a Fundației Culturale "Ion Creangă" din Tg. Neamț (dirijor Eugenia Tiugea), marți, 8 iulie 2003, ora 18,00 la Casa Culturii "Ion Creangă" Tg. Neamț.

- "Enrico a Canosa, opt scene lirice" de Iulian- Arcadi Trofin, pe un libret de scriitorul italian Renzo Barazzoni- premieră mondială- interpretează un colectiv al Operei Române din Iași (conducerea muzicală: Corneliu Calistru; regia artistică: Anda Tăbăcaru- Hogeș; scenografia: Oana Lazăr și Nicolae Mihăilă), duminică, 13 iulie 2003, ora 18,00, la Cetatea Neamț.

I.I. MIRONESCU ȘI IDEALURILE VREMII SALE

Tazlău este una dintre acele așezări din ținutul Neamțului care impresionează înainte de toate prin pitorescul locului. Întins pe o distanță de aproape șapte km de-a lungul albiei râului de la care și-a luat numele, străjuit de dealuri frumos împădurite, el oferă vizitatorilor priveliști încântătoare și odihnitoare. Localnicii spun cu mîndrie că peisajul poartă în el valoarea trecutului revărsată în strălucirea prezentului.

Vizitatorul este prevenit încă de pe plătoul dinspre Borlești de existența așezării prin turlele mănăstirii, ctitorie a lui Ștefan cel Mare și Sfînt, al cărei loc a fost ales de voievod cu legendara săgeată trasă din punctul cel mai înalt al Măgurii.

Scriitorul-medic Mironescu este legat de Tazlău pe firul genealogic al mamei. Sofia, soția învățătorului Ion Mironescu, era fiica lui Irimie Honcu, acel adevărat erou de baladă, atît de plastic descris de Hogas.

Născut la 13 iunie 1883 la Tazlău (anul acesta se vor împlini 120 ani de la nașterea sa), Eugen, cunoscut în literatură sub numele de I.I. Mironescu, este al doilea copil între cei șase ai învățătorului Ioan Mironescu, și el cunoscut și recunoscut nu numai pentru prestația sa didactică, ci și pentru atitudinea de adevărat, profund și sincer patriot și culegător de folclor. Om harnic (rostea frecvent deviza vieții sale Munca, cinstea și economia), de o tenacitate proverbială (se spune că, fiind elev al Școlii Normale din București, făcea uneori drumuri pe jos de la Girov pînă în capitală pentru a fi la timp la cursuri), cu multă dragoste de carte, și-a crescut copiii cu severitate în cultul muncii și onestității.

După absolvirea școlii primare la Tazlău, între anii 1894 și 1911, Eugen urmează, cu unele întreruperi din motive de sănătate, cursurile Liceului Internat și apoi ale Facultății de Medicină din Iași. Datorită faptului că familia sa nu dispunea de cine știe ce avere, a fost obligat să presteze munci necalificate, ca aceea de pedagog, preparator sau chiar salahor la nevoie. A fost însă un

student merituos, și-a trecut cu succes toate examenele de medic, ceea ce i-a adus aprecieri deosebite din partea majorității profesorilor săi. Trimis la Berlin în două rînduri pentru specializare în arta mulajelor, se dovedește mai iscusit decît maestrul german de la care trebuia să învețe, iar în teorie, profesorii săi se văd depășiiți de învățatul prin bagajul său de cunoștințe și-l sfătuiesc să urmeze la Berlin ce cursuri îi convin.

Revenit în țară în preajma primului război mondial, la parte la frămîntările de dinaintea intrării României în război, suferind profund la cunoașterea stării de degradare materială și morală a populației, pe care o vede în "decrepitudine sufletească", "dobarită de foame și de flagelul tifosului exantematic". (Curriculum vitae).

Datorită calităților profesionale dovedite, este promovat în 1921- la vîrsta de 38 ani- în funcția de profesor universitar, îndeplinind în același timp funcția de medic balneolog și director tehnic al stațiunii Slănic Moldova, ca și pe aceea de medic curant al Spitalului din Chișinău. (urmare în numărul viitor).

Prof. Gheorghe BLAGH

REMEMORĂRI PEDAGOGICE NEMȚENE IUNIE 2003

In numerele anterioare au fost semnalate aniversările din luna iunie: Cezarina Strătilă 2/1942; Vasile Vasile 2/1943; Ion Creangă 10/1839; P. Gheorgheasa 13/1878; N. Horodniceanu 16/1907; Aurel Stan 19/1910; Cuviosul Arhimandrit Ciprian Zaharia 19/1931; Elisabeta Gavrilescu 19/1937; N. Păduraru 19/1946; N. Asandei 21/1928; Ion Ionescu dela Brad 24/1818; M. Avădanei 29/1907.

Și comemorările: I.L. Caragiale 9/1912; Vasile Pîrvan 26/1927; Gh. Cartianu 26/1982; D. Braharu 26/1984.

1/2003, Școala nr. 2 din Tg. Neamț și-a sărbătorit 150 de ani de ființare, cu participarea ministrului Educației și Cercetării Doamna Ecaterina Andronescu, a dlui prefect de Neamț Vasile Pruteanu, a dlui inspector general școlar județean Emil Creangă și a unui foarte numeros și select public. S-a lansat și lucrarea "Școala Domnească de la Grigore Ghica Vodă pînă în zilele noastre", autor prof. V. Vrînceanu.

3- 10/2001, profesorul pietrean de istorie, M. Lostun, a participat la seminarul internațional cu tema "Istoria Shoah-ului", desfășurat la Paris.

5/2003 în toate școlile nemțene s-a sărbătorit Ziua Națională a Eroilor Români.

5/2003 Casa Corpului Didactic a județului Neamț a organizat Sesiunea de referate și comunicări "George Călinescu sau pecetea spiritului românesc în universalitate".

9/1934, n. la Sarata- Dobreni, creatorul profesor pietrean de matematică C. Avădanei (d. 17.XI.1994).

12/2000, Casa Corpului Didactic a jud. Neamț a organizat, prin strădania dlui metodist, prof. N. Dinu, manifestarea Centenarul Ștefan Lupașcu (1900- 1988).

15/1903, n. la P. Neamț, inovatorul pictor suprealist Victor Brauner, afirmat în universalitate, prieten bun cu C. Brîncuși. A decedat la Paris, 12.III.1996.

26/1976, m. la P. Neamț învățătorul iubit de elevi Valerian Stupcanu, întreprinzător director de școală (n. 1.04.1908).

Acum 70 de ani, în iunie 1933 a apărut romanul "Adela", a cărui acțiune se petrece la Băltățești (și împrejurimi). Autorul Garabet Ibrăileanu (1871- 1936) a fost elev și profesor la Roman.

Prof. Traian CIOARE

MEMORIALUL MIRCEA COSTENIUC

Inspectoratul Școlar al Județului Neamț, împreună cu Școala nr. 3 Piatra Neamț, a organizat, în ziua de 17 mai 2003, concursul județean de matematică "Memorial Mircea Costeniuc", la care au participat 248 elevi din clasele IV- VIII, din județul nostru.

Elevii merituosi au fost recompensați cu diplome și premii în bani și cărți, suma totală fiind de peste 30 milioane lei grație sprijinului acordat de Consiliul Local Piatra Neamț, dar și sponsorilor Școlii nr. 3 Piatra Neamț, ca întotdeauna alături de noi.

Au fost premiați 73 elevi. Cîștigătorii

locului I de la gimnaziu au primit macheta concursului și cîte 1.000.000 lei, iar premiații din clasa a IV-a cîte 600.000 lei. Cîștigătorii locului I au fost:

- **Clasa a IV-a:**
Murărescu Emilia- Școala nr. 5 Roman

Roșu Mihai- Lucian- Școala nr. 3 P. Neamț

Pintilie Constantin - Școala nr. 3 P. Neamț

- **Clasa a V-a:**
Segneanu Iustin - Școala nr. 1 Roman

- **Clasa a VI-a**
Polonic Mircea - Școala nr. 5 Tg. Neamț

- **Clasa a VII-a:**
Mattei Mihnea - Școala nr. 1 Roman

- **Clasa a VIII-a:**
Istrate Radu - Liceul Ștefan cel Mare Tg. Neamț

Domnul profesor Emil Creangă, Inspector Școlar General al Inspectoratului Școlar al Județului Neamț, a oferit un premiu de 1.000.000 lei pentru cea mai originală soluție, iar domnul Ion Rotaru, primarul municipiului Piatra Neamț, a "îndulcit" ziua matematicienilor, oferind cîte o felie pizza și o prăjitură, fiecărui participant.

APOSTOLUL

REVISTĂ EDITATĂ DE
SINDICATUL
ÎNVAȚĂMÎNT
NEAMȚ

ISSN - 1582-3121

Redacția și administrația: str.
Petru Rareș nr. 24, tel/fax:
22.53.32, Piatra Neamț

Prețul: 5.000 lei

APOSTOLUL - revistă a cadrelor didactice din județul Neamț, serie nouă, apare prin colaborarea Sindicatului Învățămînt Neamț și Asociației Învățătorilor din județul Neamț (martie 1999).

FONDATORI: C. Luchian, V. Gaboreanu, V. Scripcaru, M. Stamate, I. Rafail, M. Avădanei (noiembrie, 1934)

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE: Florin FLORESCU - *director general*, Iosif COVASAN - *director economic*, Constantin TOMȘA - *director executiv*, Gheorghe AMAICEI, Ștefan CORNEANU.

CONSILIUL DE REDACȚIE: Mircea ZAHARIA - *redactor șef*, Ștefan CORNEANU - *redactor șef adjunct*, Dumitrița RĂDUCU, Dan AGRIGOROE, Niculina NIȚĂ, Valerian PERCĂ (Subredacția Roman, tel. 732.738), Carmen DASCĂLU (*secretar*).